

VEILEDENDE PLAN FOR

SANDEELVA

| Høst 2018 |

Sande kommune

asplan viak

FORORD

Vi blir stadig flere innbyggere i Sande. Gode områder for lek, uteopphold og rekreasjon er viktig for en landsby i utvikling. Sandeelva renner gjennom sentrum og har store muligheter for å bli et område mange kan benytte seg av, men det trengs tiltak for å gjøre elva tilgjengelig og attraktiv. Arbeidet med utviklingen av sentrum har gitt oss gode innspill på hvordan dette bør gjøres.

Veiledende plan for Sandeelva viser en samlet løsning med håndfaste tiltak og strategier for hvordan elveområdet kan utvikles. Planen skal gi føringer for utarbeidelse av fremtidige reguleringsplaner i takt med at områder i sentrum utvikles.

Planen viser spennende grep for at barn, unge og eldre skal kunne oppleve Sandeelva som en kilde til rekreasjon og trivsel, enten det er på skateboard, flyvende i en zip-line eller en i form av en rolig ettermiddagstur langs elvekanten. Alt i kort avstand fra sentrum.

Jeg håper planen vil være med på å forme et levende sentrum til glede for Sandes innbyggere.

Olav Grande

rådmann

INNHold

4	1	Innledning
4	1.1	Bakgrunn
4	1.2	Planprosess og veiledende plan
4	1.3	Planområdet
7	1.4	Overordnede føringer
7	1.5	Premisser og planstatus
7	1.6	Grunneiere
8	2	Kunnskapsgrunnlag
8	2.1	Innledning
8	2.2	Topografi/helningskart
9	2.3	Grunnforhold
10	2.4	Biologisk mangfold
11	2.5	Flom
	2.6	Eksisterende situasjon
	2.7	Romlighet
	2.9	Medvirkning
12	3	Medvirkning
14	4	Stedsanalyse
14	4.1	Eksisterende situasjon
14	4.2	Romlighet
15	4.3	Målpunkter
16	4.4	Oppsummering av analysen
20	5	Visjon - Sandeelva en aktiv blågrønn streng
22	6	Strategier
22	6.1	Soneinndeling med ulike landskapskarakter
22	6.2	Blågrønt hjerte ved elva
22	6.3	Fra lukket til åpent
23	6.4	Delområder med identitet
24	6.5	Forbindelser for økt tilgjengelighet
28	7	Veiledende plan for Sandeelva
28	7.1	Programmering
38	8	Kvalitet og standard
38	8.1	Standard og materialbruk
38	8.2	Vegetasjon
39	8.3	Belysning
39	8.4	Materialbruk
40	8.5	Kvalitetstabell
42	9	Tiltaksliste og rekkefølge
42	9.1	Elveparken
43	9.2	Ung
44	9.3	Friluftsliv
45	9.4	Kunst
45	9.5	Utsikt og kaffe
45	9.6	Bøplassen
46	10	Gjennomføring
46	10.1	Finansiering og gjennomføring
46	10.2	Forhold til etterfølgende reguleringsplaner

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

I mulighetsstudien Den Urbane LandsBY trekkes Sandeelva frem som den grønne hovedstrengen gjennom sentrum, med potensiale som en aktiv og identitetsskapende korridor. Gjennom områdeplan for sentrum er elvekorridoren sikret med formål grønnstruktur, med krav om en veiledende plan i bestemmelsene. Hensikt med en veiledende plan for Sandeelva er å videreføre mulighetsstudie og føringer i områdeplanen gjennom å vise prinsipper og program for aktivitet og utforming av elvebredden. Veiledende plan for Sandeelva er også en konkretisering av tiltak koblet til områdemodellen som omfatter dekningsbidrag til grønnstruktur i sentrum.

1.2 Planprosess og veiledende plan

En veiledende plan er en plan som gir rammer for utvikling av et større område med flere grunneiere og flere reguleringsplaner. Planen er ikke en del av planhierarkiet i plan- og bygningsloven og følgelig ikke et juridisk bindende dokument. Planprosessen skal imidlertid vektlegge medvikrning og dialog med sentrale aktører, sikre nødvendige utredningsbehov og sluttdokument skal forelegges og vedtas av kommunens folkevalgte.

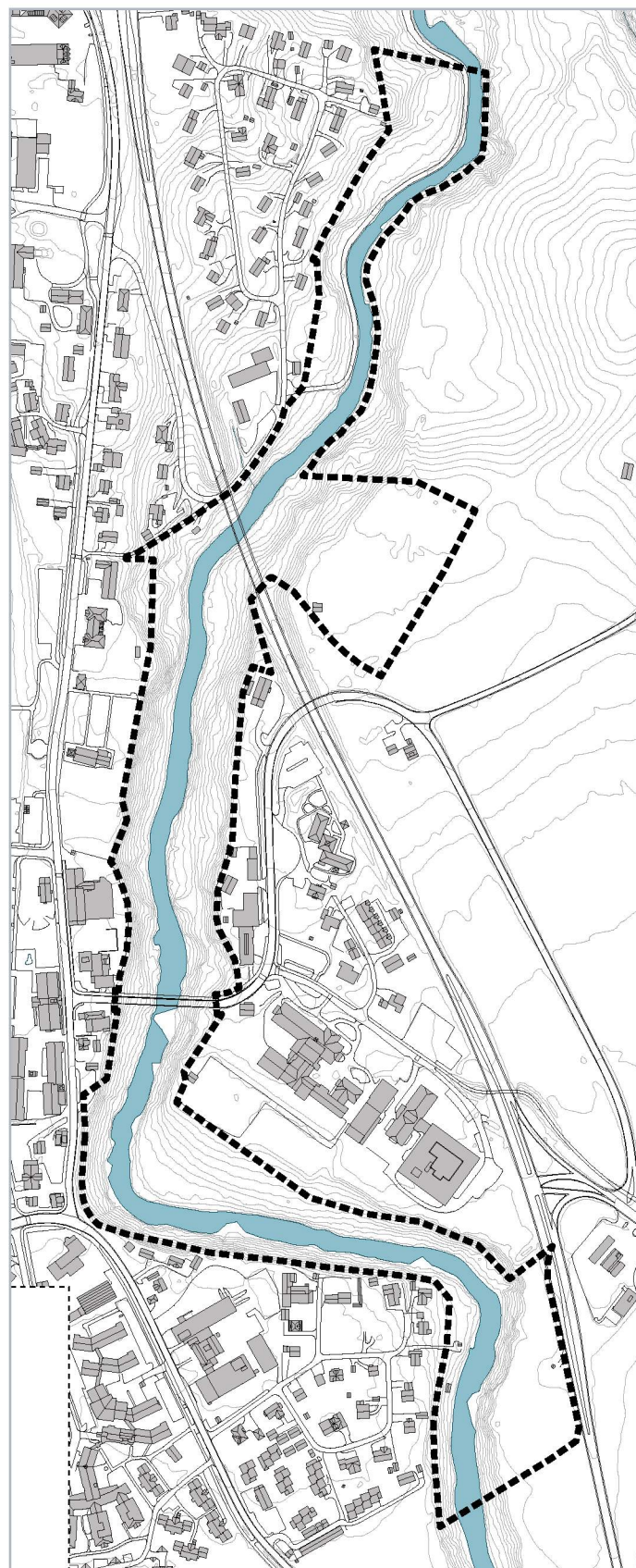
Gjennom endring av planbestemmelsene til områdeplan for sentrum (vedtatt 13.06.2017) ble krav om detaljregulering av elva erstattet med krav om en veiledende plan. En veiledende plan vurderes som mer fleksibel og dynamisk, med lenger levetid enn en mer statisk detaljregulering. Formål er gjennom områdeplanen sikret til grønnstruktur og dette videreføres som grunnlag for den veiledende planen.

Den veiledende planen gir rammer for utvikling av offentlig grønnstruktur langs elva. Planen er et verktøy for å konkretisere mål og ambisjoner, gitt i områdeplanen, og gir føringer for utarbeidelse av reguleringsplaner som omfatter delområder innenfor planen.

I kapittel 10 - Gjennomføring, gis en nærmere presentasjon av hvordan etterfølgende detaljreguleringer skal forholde seg til veiledende plan.

1.3 Planområdet

Sandeelva ligger som en naturlig streng gjennom Sande sentrum, og elvebredden er sikret formål grønnstruktur gjennom områdeplanen for sentrum. Planens avgrensning følger formålsgrænse for grønnstruktur mot øst og vest. Planen omfatter kun den del av elva som går gjennom sentrum. Planavgrensning i nordsørlig retning er derfor satt rett sør for planlagt bru ved Wingejordet og rett nord for Bøplassen.

PLANOMRÅDET

1.4 Overordnede føringer

Mulighetsstudien (Rambøll og DRMA) fra 2015 fremhever elva som den grønne hovedstrengen i Sande. Ut fra elva skal grønnstrukturen strekke seg ut i Sandes bydeler, med grønne gater som viktige bindeledd. Grøntområdene langs elva bør gis en differensiering gjennom ulik grad av opparbeidelse, fra naturlige vektasjonssamfunn til mer opparbeidede parkområder. Begrepet elveparken blir implementert som et viktig blågrønt møtested, som sammen med skoleanlegget kan fungere som bypark.

1.5 Premisser og planstatus

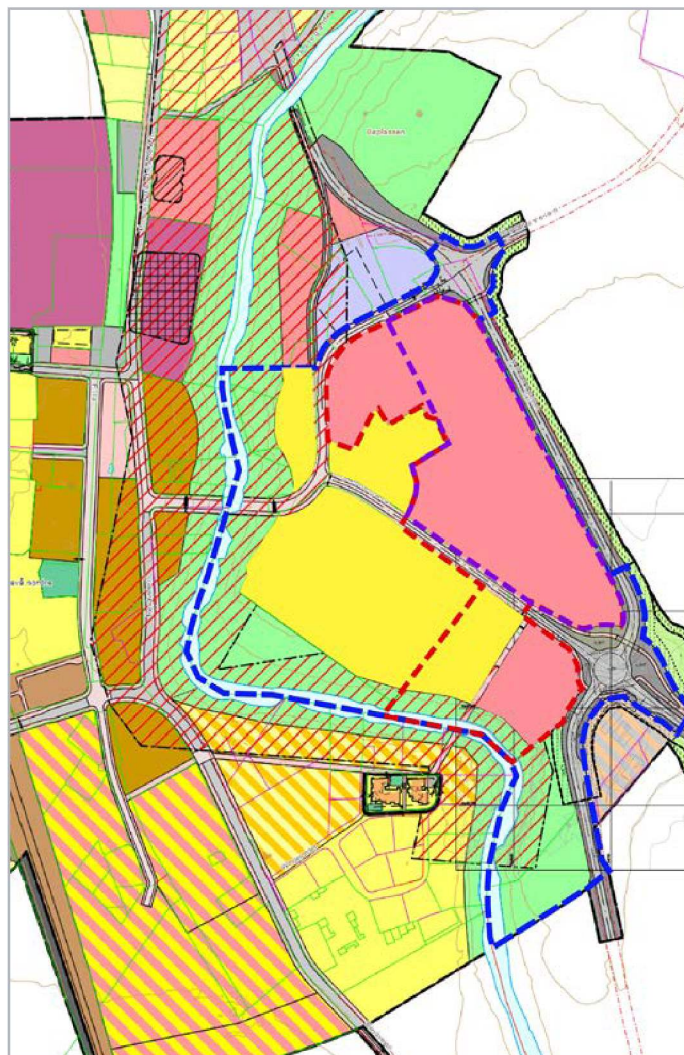
I områdeplan for sentrum er elveområdet regulert til formål grønnstruktur. Det er også lagt inn en hensynssone for skred- og rasfare langs elven.

Formålsendring

I forbindelse med forprosjekt og regulering av ny barneskole, er det vedtatt at det skal utføres et makeskifte mellom boligareal på Klokkejordet og areal regulert til undervisningsformål. Kart under viser foreløpig arealendring der offentlig formål legges lenger mot øst og boligformål nærmest elveområdet i vest.

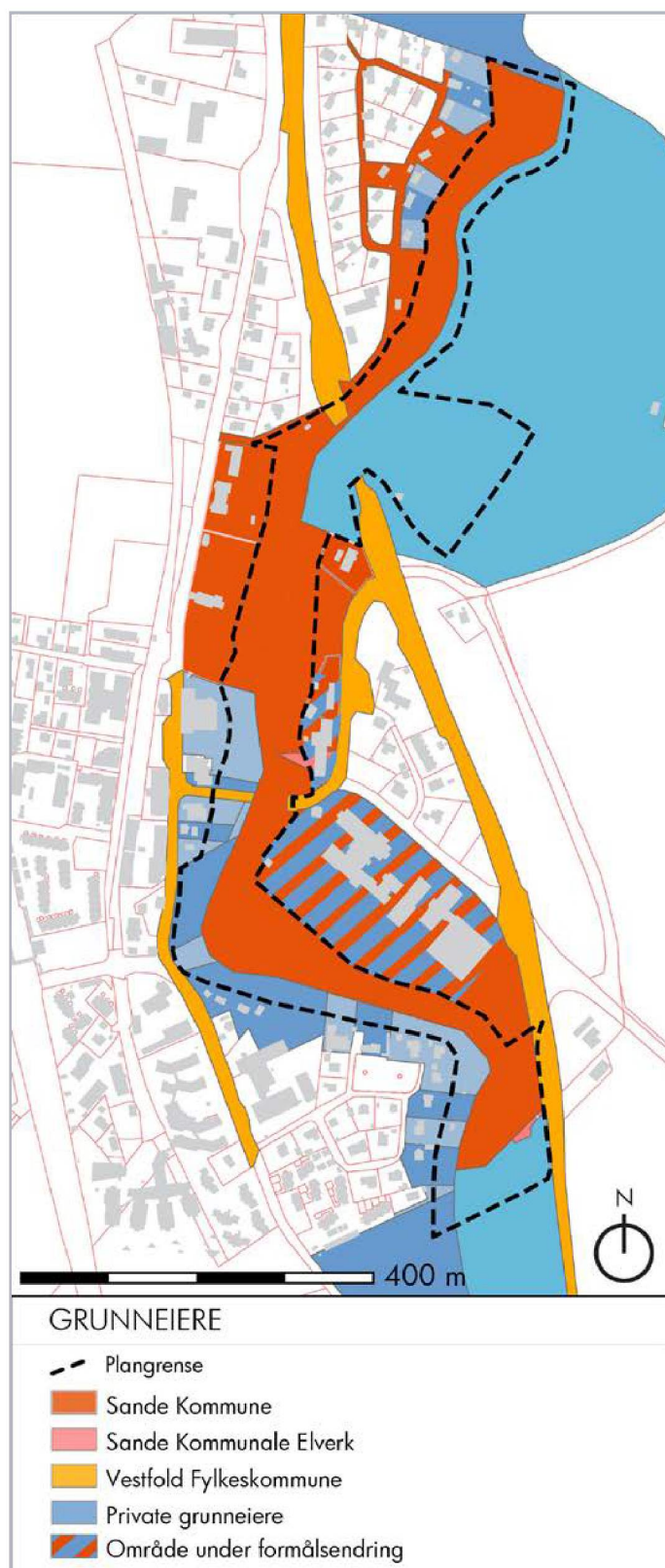
Pågående planarbeid

På Wingejordet er det igangsatt detaljregulering for etablering av ny bolig- og næringsbebyggelse. Koblinger mot elva vil være en naturlig del av planoppgaven.

1.6 Grunneiere

Store deler av elvebredden eies av kommunen, men det er også flere områder som eies av private. For flere delområder langs elva er det planlagt større utvikling av bolig og næring. Det er viktig at utviklingen av disse områdene sikrer intensjonene med en aktiv og tilgjengelig grønnstruktur langs elva. Makeskifte vil medføre at det tidligere store offentlige arealet tett på den utpekte elveparken blir privat. Ved utviklingen av dette området er det viktig å sikre god offentlig tilgjengelighet til elveområdet.

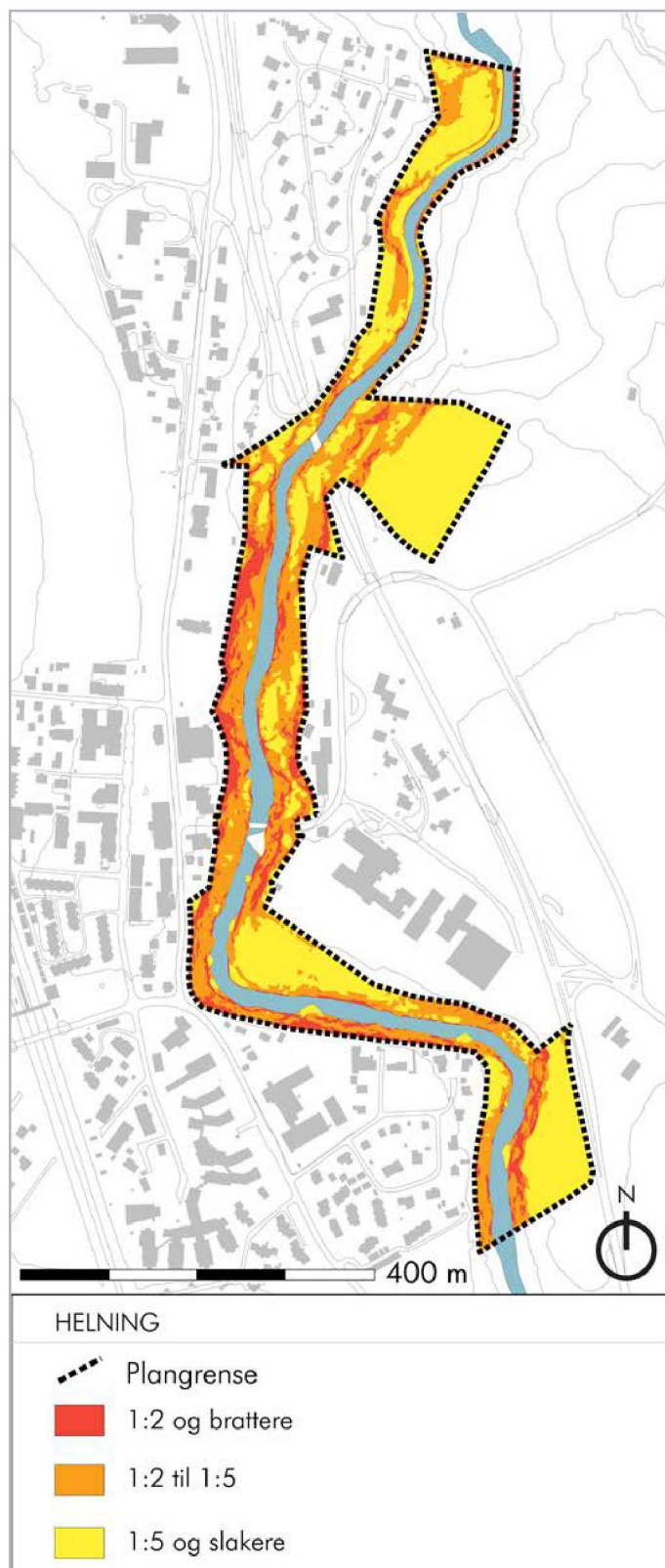
2 KUNNSKAPSGRUNNLAG

2.1 Innledning

Det er foretatt utredninger på flere sentrale temaer, både i forbindelse med områdeplanen for sentrum og oppfølgende utredninger til arbeidet med veiledende plan. De sentrale funnene fra disse utredningene, samt grunnleggende kunnskap for det videre arbeidet, presenteres under.

2.2 Topografi/helningskart

Sandeelva ligger en del lavere enn tettstedet. Elvebreddene er nokså bratte, men ved bru over gamle E18, ved ungdomshuset og i svingen ved dagens skoletomt er det områder som er slakere og dermed lettere tilgjengelig fra tettstedet.

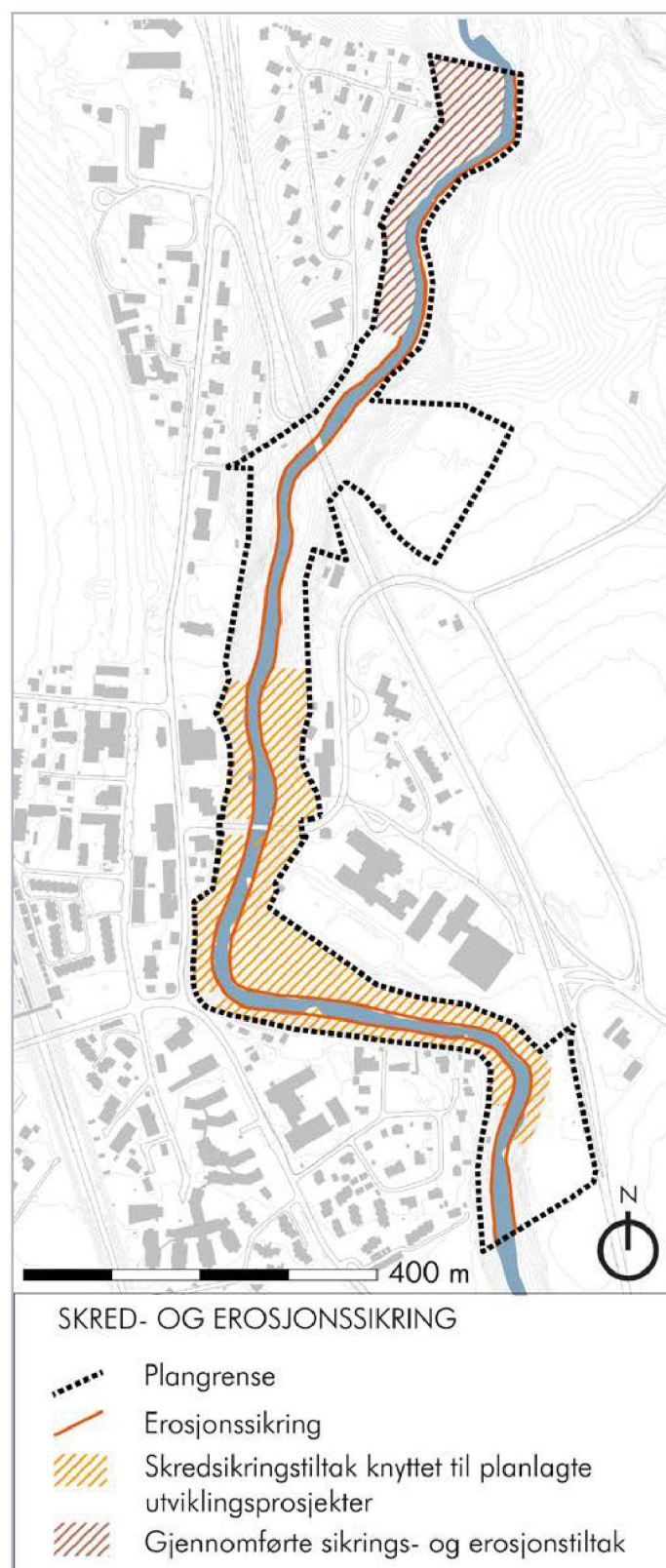
2.3 Grunnforhold

Geoteknisk vurdering med tiltak for skredsikring og erosjonssikring ble gjennomført i 2015. Det er i tillegg utarbeidet flere utredninger i forbindelse med detaljreguleringer av tomter langs elva.

For de fleste utbyggingsområdene i Sande er skredsikring nødvendig. Det finnes ulike typer sikringstiltak (motfylling, avlastning, masseutskifting, utslaking, kalk-/sementstabilisering), og valg av sikringstiltak må ses i sammenheng med planmessige og arkitektoniske løsninger i tillegg til geotekniske krav.

I en rapport om erosjonssikring av elveløpet gjennom Sande sentrum, anbefales det at erosjonssikring gjennomføres i forbindelse med sentrumsutviklingen. Erosjonssikring kan utføres på ulike måter, der steinplastring og vegetasjon kan være aktuelle tiltak.

Vurderinger av grunnforhold og behov for skredsikring og erosjonssikring må gjennomføres for hvert enkelt tiltak som skal iverksettes i planområdet og i tilgrensende byggeområder. De nødvendige tiltakene må forholde seg til landskapskarakteren i området med hensyn til utforming og utførelse. Sår i naturen må istandsettes og revegeteres. Kartet viser områder der det er stor sannsynlighet for at skredsikring vil bli gjennomført koblet til nærliggende utviklingsområder. Ved Gunnestad kvikkleireområde i nord er det allerede gjennomført stabiliseringstiltak og tiltak for erosjonssikring.

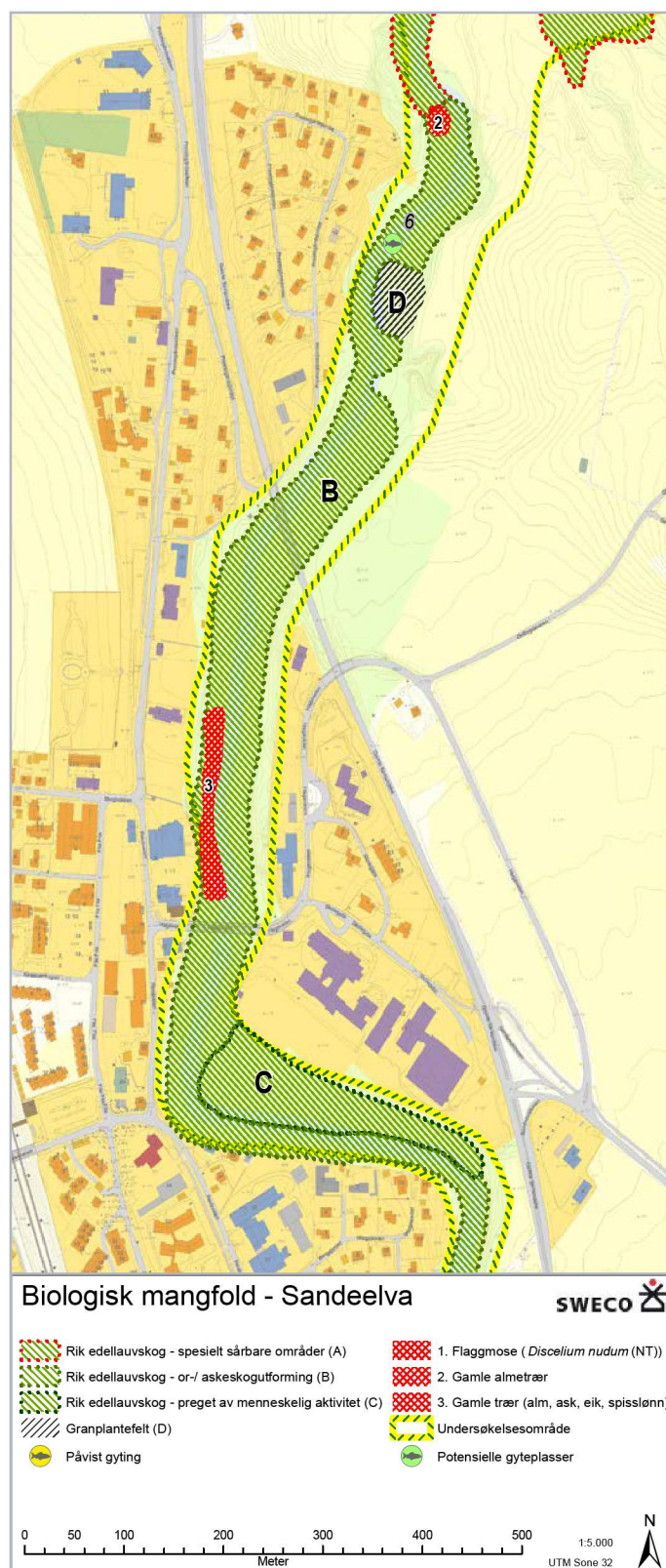

2.4 Biologisk mangfold

Det er gjort en rekke utredninger av biologisk mangfold i planområdet. Naturmiljø/naturens mangfold er konsekvensutredet i områdeplan for Sande sentrum og Naturmangfold er utredet i forbindelse med detaljregulering av Wingejordet. I tillegg har Sweco utarbeidet en rapport om biologisk mangfold langs Sandeelva i 2011.

Hele Sandeelva er i Naturbasen registrert som et svært viktig bekkedrag med utformingen viktig gytebekk, men det er ikke registrert gyteplasser eller elvemuslinger innenfor planområdet. Vegetasjonen innenfor planområdet består hovedsakelig av rik edelløvskog. På elvebredden langs eksisterende skoletomt mot sør er skogen preget av menneskelig aktivitet og har dermed mindre verdi (Sweco, 2011).

Utvikling av eiendommer langs Sandeelva med behov for skred- og erosjonssikring av elveskråningene vil være i konflikt med de verdifulle vegetasjonssamfunnene langs elva. Ved utbyggingsområdene må det forventes revegetering i store områder. En viktig føring for videre arbeid vil være å konsentrere inngrepene og bevare større sammenhengende områder med urørt vegetasjon langs elva.

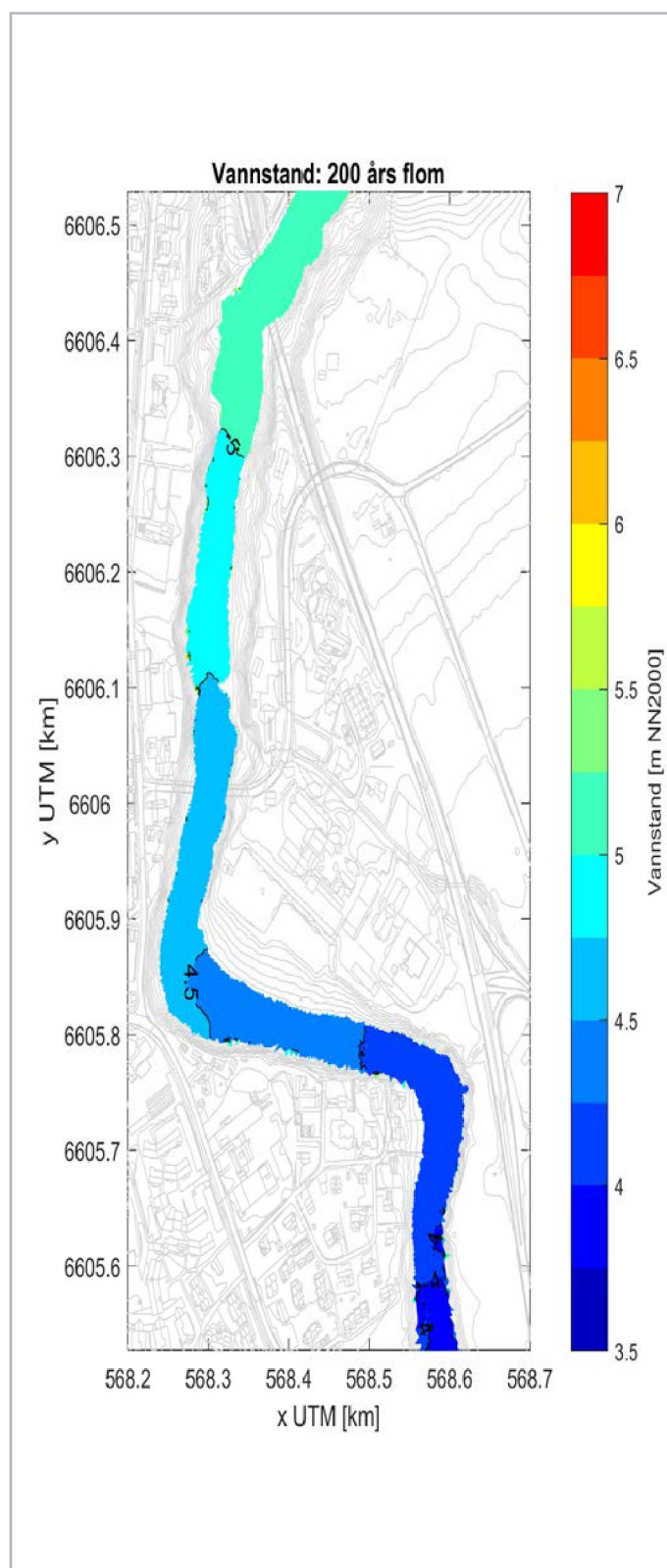

2.5 Flom

Det er gjort en flomberegning av Sandeelva (Asplan Viak 2018), og resultatene av denne gir føringer for utvikling og tilrettelegging langs elva. Rapporten angir nivåer for 200-årsflom og 1000-årsflom langs elveløpet i planområdet. Fjerning av vegetasjon, etablering av konstruksjoner eller andre endringer langs elvebreddene kan påvirke flomnivåer og strømningshastighet.

Det anbefales at vannhøyde for 200-årsflomnivå + sikkerhetsmargin (usikkerhet) + 0,5m fribord er dimensjonerende for minimum byggehøyde for underkant bru. Anbefalt minimum byggehøyder er angitt i rapporten.

Det anbefales generelt å unngå bygging i elveløpet. Hvis bygninger eller andre tiltak blokkerer/innsnevrer strømmingen i flomsituasjonen kan vannstanden, og dermed skaderisikoen øke betydelig. Det anbefales å utføre ny vannlinjeberegning dersom det planlegges tiltak som medfører inngrep/ endringer i elveløpet, for å vurdere tiltakets konsekvenser på flomforholdene.

3 MEDVIRKNING

Flere planprosesser har foregått i samme tidsperiode i Sande kommune og det er derfor blitt foretatt noen kombinerte medvirkningsprosesser for disse prosessene. Dette gjelder prosess med utarbeidelse av Byromsplan for Sande sentrum, samt reguleringsprosess for ny barneskole.

Sammenfallende for samtlige møter er at det er stor positiv holdning til prosjektet, med sterkt ønske om å bedre tilrettelegging og aktivisering av elva. Innspillene er oppsummert i egne referat, og hovedpunkter er lagt inn i et oppsummerende kart. Innspill fra medvirkningsprosessene er tatt med i programmeringen av delområdene.

Workshop juni 2017: Workshopen var en del av arbeidet med byromsplan, med fokus på hvilke byrom/møteplasser som skulle prioriteres i byromsplanen, samt innhold til disse plassene. Sandeelva og fremfor alt elveparken er en del av sentrumsrunden og ble en naturlig del av diskusjonen med mange gode innspill.

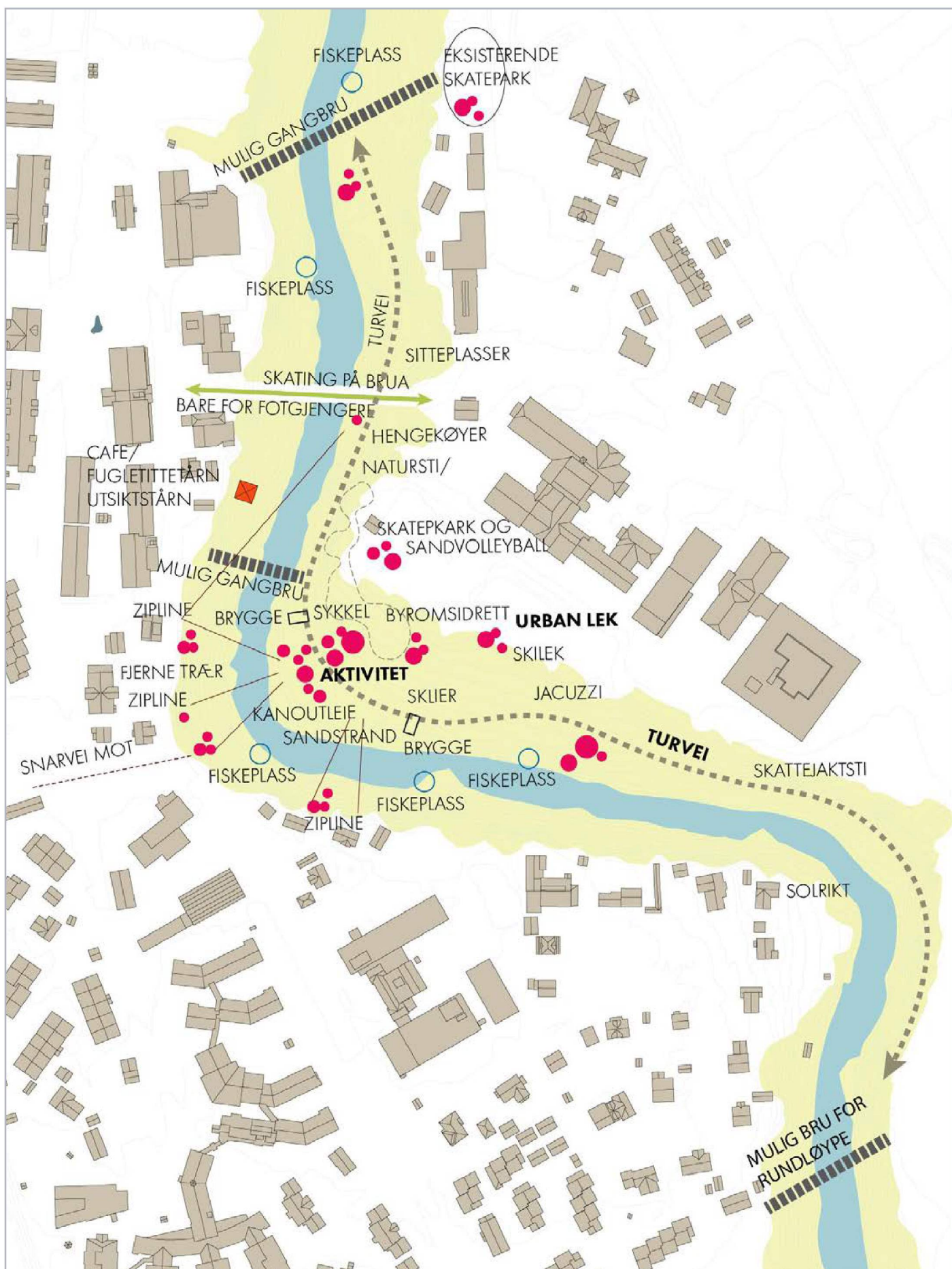
Medvirkning barn og unge august 2017: I forbindelse med forprosjekt for ny barneskole ble det avholdt flere møter med skolebarn, der også utvikling av elvebredden ble trukket inn som et tema.

Møte med eldreråd og råd for funksjonshemmede september 2017. Eget møte med representanter for disse gruppene.

Møte med grunneiere september 2017. Det er mange private grunneiere langs elven. Det ble avholdt et separat møte med diskusjon om utvikling av elveområdet.

INNSPILL FRA MEDVIRKNING BARN OG UNGE

4 STEDSANALYSE

4.1 Eksisterende situasjon

Sandeelva ligger som en naturlig blågrønn streng gjennom Sande sentrum. Her er noe tilrettelegging i form av adkomst ned i lia langs elva på noen steder, men ellers er elvebredden lite i bruk i dag. Langs Sandeelva er det tett vegetasjon, slik at elva er lite synlig sett fra sentrumsområdet.

4.2 Romlighet

Vegetasjonen langs Sandeelva er tett. Sammen med bratte elvebredder framstår Sandeelva som et lukket landskapsrom med få åpninger ut mot tettstedet. Ved Wingejordet blir skråningen noe lavere og rommet vider seg noe ut. Utenfra har man hovedsakelig kontakt med elverommet fra bruene. Sandeelvas randvegetasjon danner en vegg og en visuell barriere gjennom tettstedet.

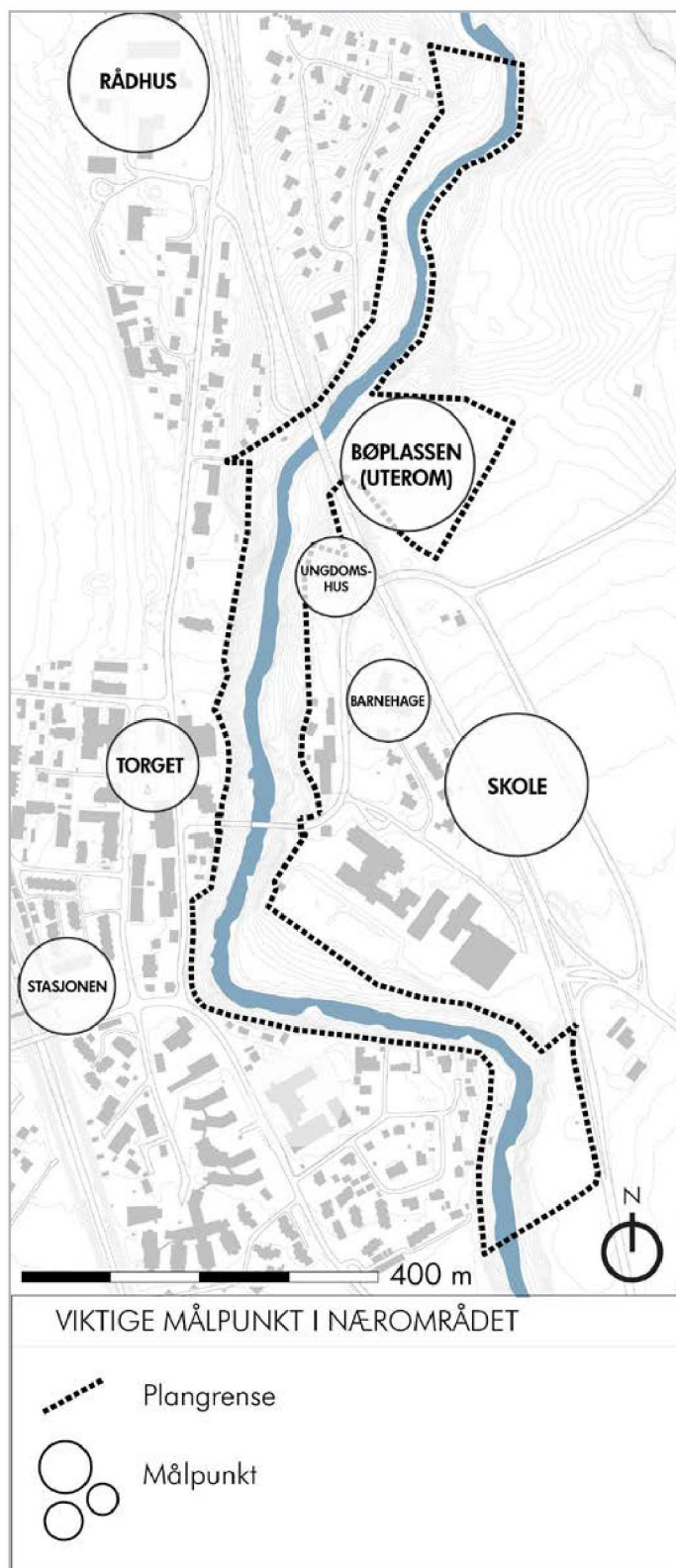

TETT VEGETASJON GIR ET LUKKET LANDSKAPSRUM LANGS ELVA

4.3 Målpunkter

Sande sentrums funksjoner ligger fordelt på begge sider av elva, med tyngdepunktet for handel, kollektivknutepunkt og offentlige kontorer på vestsida av elva og skole, barnehage og ungdomshus øst for elva. De offentlige uterommene er henholdsvis torget på vestsida og Bøplassen på østsida av elva.

I dag er det kun brua i Hagaveien som knytter de to sidene sammen for gående og syklende, noe som medfører at mange må gå en omvei eller velger bilen på vei til ett av målpunktene på stedet.

4.4 Oppsummering av analysen

UTFORDRINGER

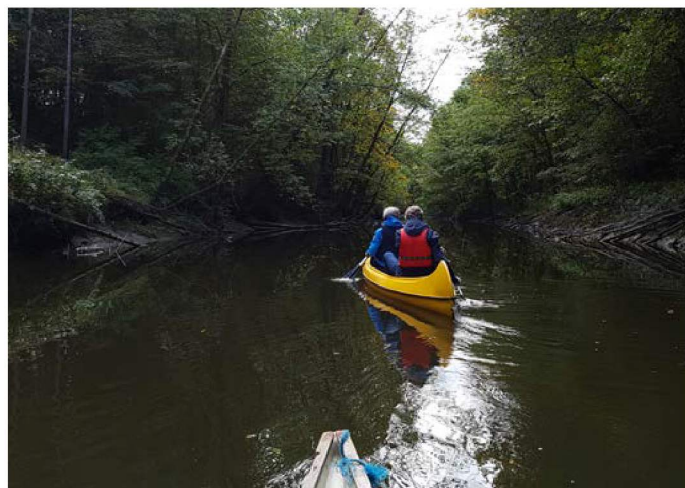
- Sandeelva er en fysisk og visuell barriere for tettstedet
- Terrenget langs Sandeelva er bratt og lite tilgjengelig
- Det er i dag få kontaktpunkt mellom sted og elv
- Skredproblematikk/kvikkleire og erosjon langs elva
- Flomproblematikk
- Manglende forbindelseslinjer langs og på tvers av elva for myke trafikanter, kun ett krysningspunkt over elva i dag

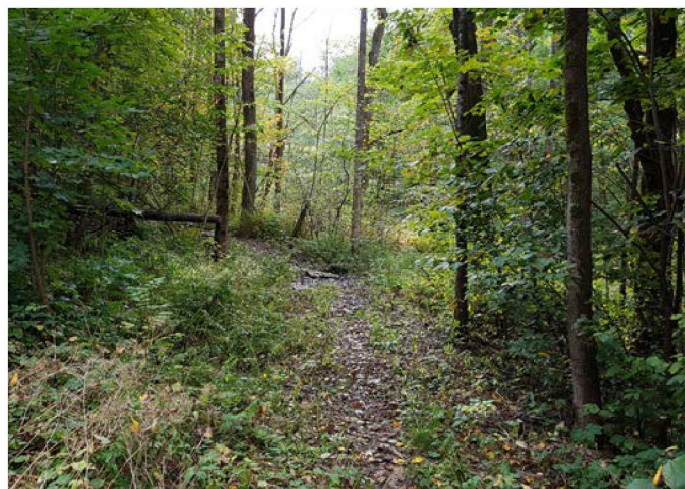
FLYFOTOET VISER HVORDAN ELVA OG VEGETASJONEN LANGS ELVA DELER TETTSTEDET I TO OG DANNER EN BARRIERE.

KVALITETER OG POTENSIALE

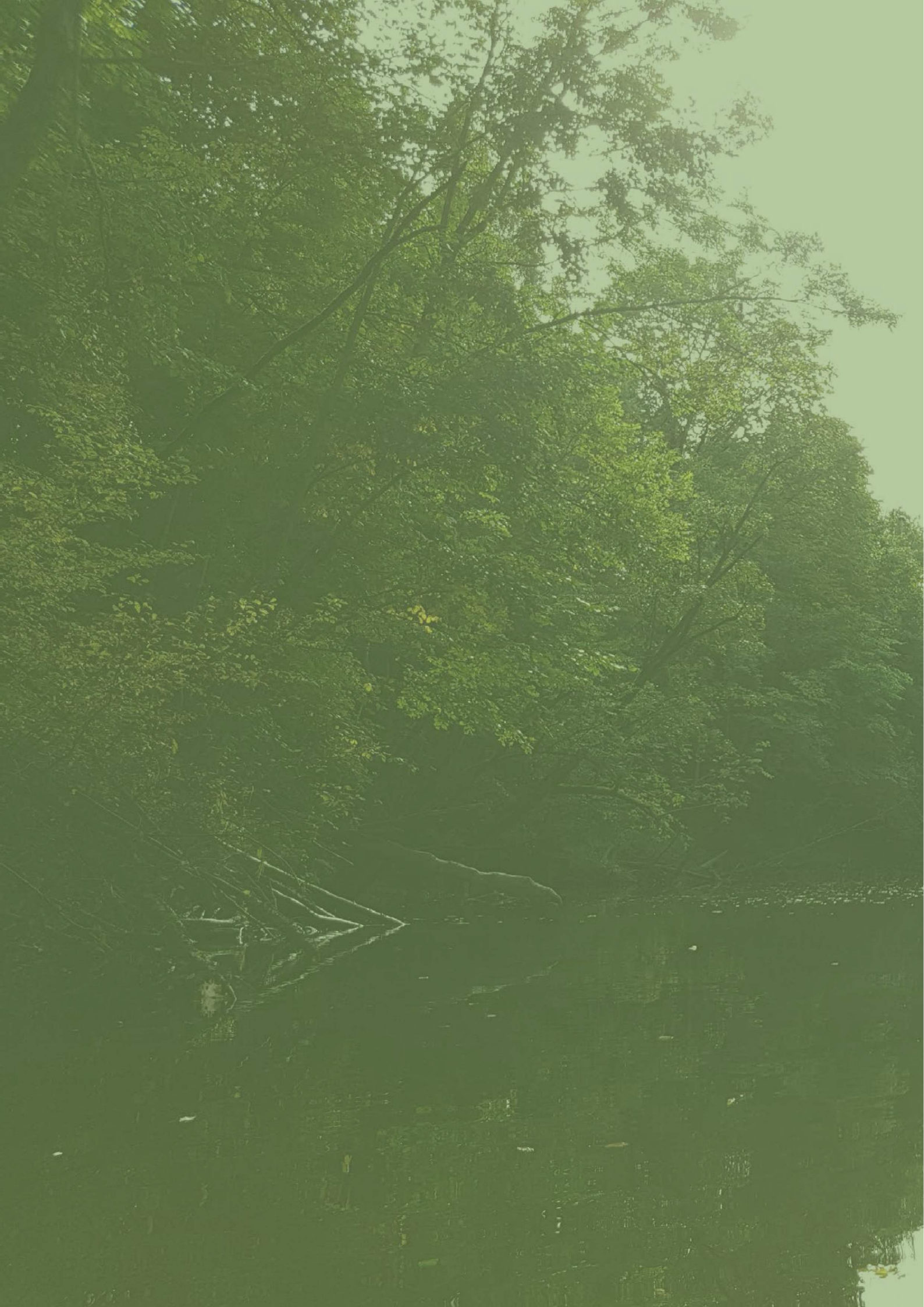
- Vann i sentrum er en utnyttet kvalitet
- En gjennomgående blågrønn struktur er en kvalitet både for biologisk mangfold og friluftsliv/rekreasjon
- Sandeelva ligger nær (tilgjengelig) mange viktige funksjoner; skole, sentrum, stasjon, byrom og boliger
- Sandeelva tilbyr et tilgjengelig rekreasjonsareal i sentrum for etablering av nye aktiviteter

KANOTUR LANGS ELVA

EKSISTERENDE STI

Visjon og strategi

5 VISJON - SANDEELVA EN AKTIV BLÅGRØNN STRENG

Fra mulighetsstudien og utarbeidelsen av områdeplanen for Sande sentrum ligger visjonen Aktiv elv som en viktig føring. Denne visjonen videreføres og konkretiseres i arbeidet med veiledende plan for Sandeelva.

AKTIVISERE SANDEELVA

Sandeeelva skal bli et aktivt område, flittig i bruk av beboerne i sentrum, skole- og barnehagebarn og besøkende.

INTEGRERE SANDEELVA I STEDET

Sandeeelva integreres i tettstedet både fysisk og visuelt.

Sandeeelva skal være tilgjengelig fra sentrum og en naturlig del av gangveisystemet og aktivitetstilbudet i Sande sentrum.

TILBY MANGFOLD OG VARIASJON AV AKTIVITETER OG OPPLEVELSER

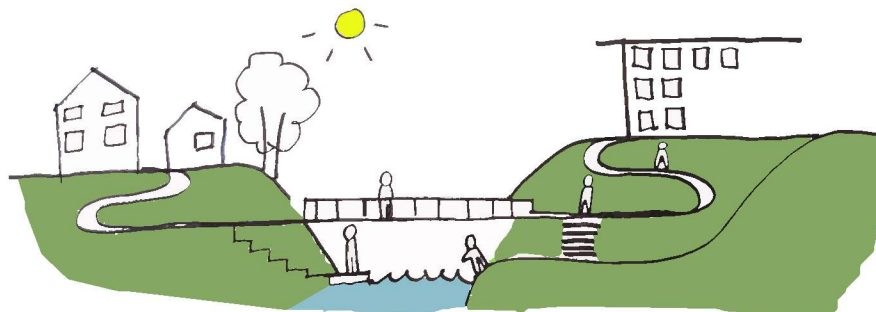
Aktivitetspunktene langs elva skal være tilpasset ulike aldersgrupper og behov. Her skal være tilbud i form av lek, trening, opphold og friluftsliv.

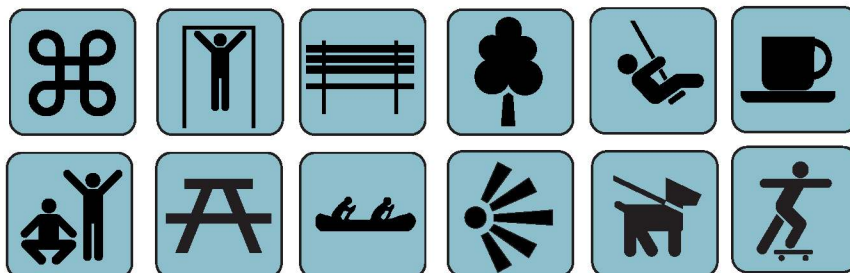
.....

.....

.....

.....

6 STRATEGIER

6.1 Soneinndeling med ulike landskapskarakter

Områdene langs elva deles inn i soner med ulike landskapskarakter, tilpasset de tilgrensende områdene i sentrum. Sonene gis ulike opparbeidelsesgrad eller endringsgrad:

A Sentrumspark – høy grad av opparbeidelse

B Bolig/sentrum/kultivert sone – normal opparbeidelse

C Natur – enkel tilrettelegging

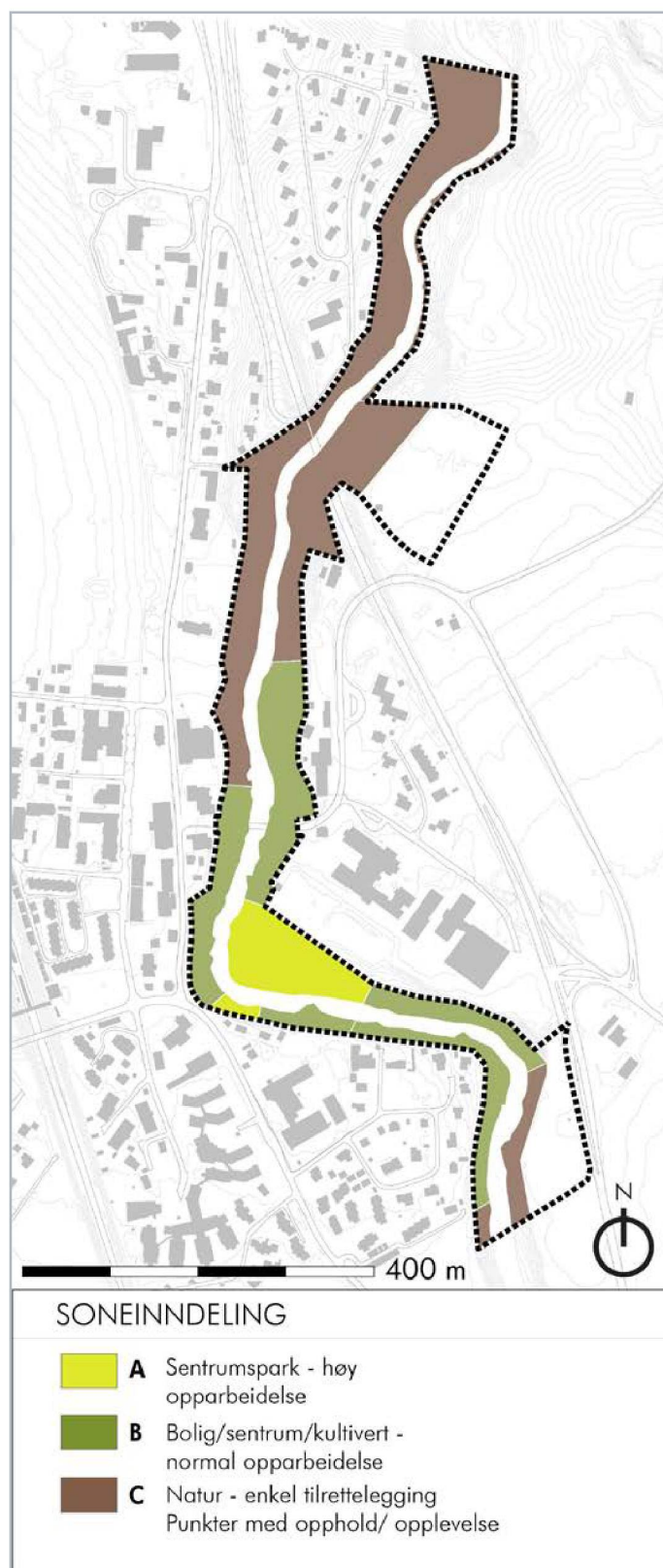
Områder langs elva som åpner seg mot sentrum eller grenser mot nye utviklingsområder er tildelt en sone som forutsetter en opparbeidet og kultivert parkkarakter, nye funksjoner og en tettere, visuell kontakt mot stedet. Elva er et naturlig sted for Sandes bypark. Andre områder er tildelt en sone der naturpreget beholdes i større grad, og byr på friluftsopplevelser tett på sentrum.

Topografi og solforhold gir best muligheter for tilrettelegging langs elvas østside. På vestsida av elva langs sentrum er det en sone med verdifull vegetasjon som bevares, det tilrettelegges ikke for aktiviteter her. Tilrettelegging vil ellers naturlig komme der elvebredden ligger tett på utviklingsprosjekter i sentrum og hvor solforhold og topografi gjør at området kan utnyttes til aktivitet.

6.2 Blågrønt hjerte ved elva

Det etableres et blågrønt hjerte ved elva, et trekkplaster med aktivitetsmuligheter, en møteplass og et knutepunkt i sentrum. Det blågrønne hjertet er viktig for å aktivisere elva som en del av Sande sentrum, og skal supplere det tilbudet som finnes eller planlegges på torget i Sande. Det blågrønne hjertet utformes som en frodig elvepark med folkehelse som tema.

Gode kommunikasjonslinjer fra sentrum, skoleområdet og tilgrensende boligområder er avgjørende for parkens betydning som knutepunkt og blågrønt hjerte for stedet.

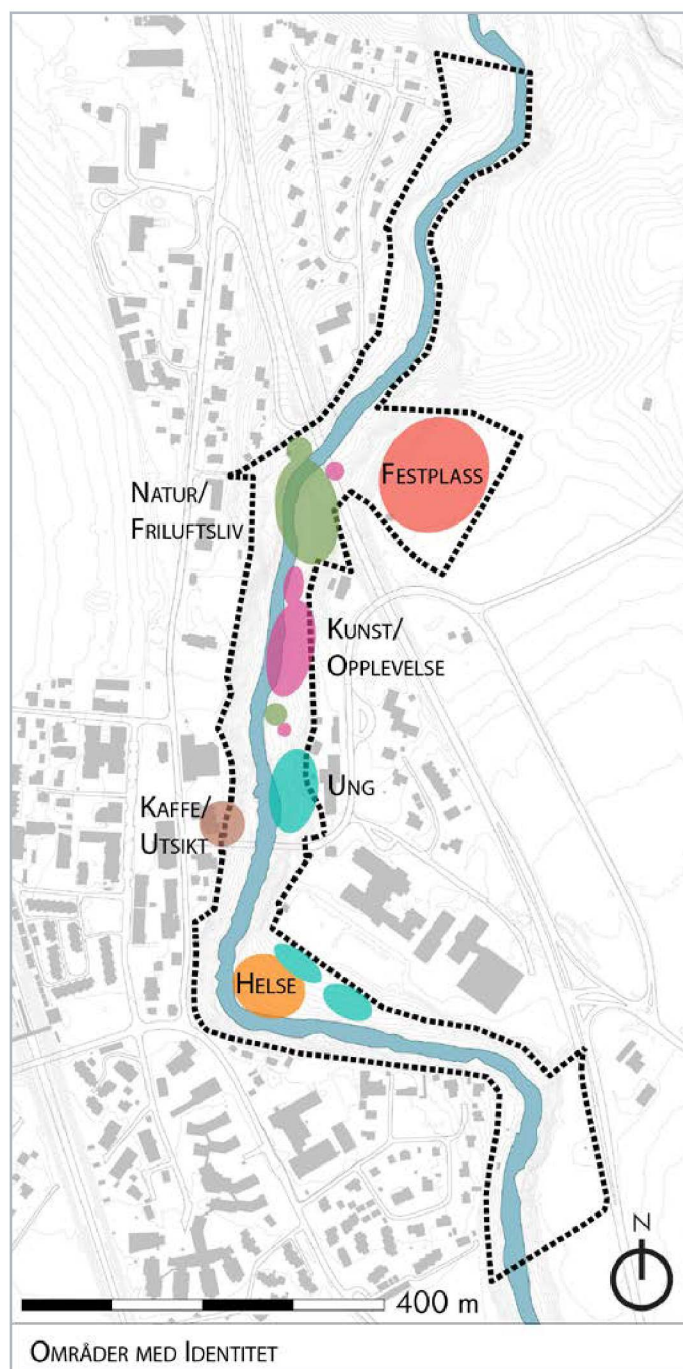
6.3 Delområder med identitet

Langs elva opparbeides aktivitetspunkter. Punktene gis mange ulike funksjoner og tilbud.

- Friluftsliv** Punkter med friluftaktiviteter, turstier og oppholdsplasser.
- Kunst** Punkter med opplevelser på spaserturen. Kunstprosjektene kan utvikles og endres over tid, for stadig og gi nye opplevelser.
- Ung** Et eget sted ved elva tilrettelagt som møtested og aktivitetsplass for ungdom.
- Utsikt** En kafé eller uteplass i sentrum av Sande med utsikt til elva og noen av aktivitetspunktene, slik at sentrum har visuell kontakt med elverommet.
- Helse** Et blågrønt hjerte/elvepark med fokus på folkehelse
- Festplass** Bøplassen som samlingspunkt og utendørs festplass ved større arrangementer

6.4 Fra lukket til åpent

Tynning av skog og etablering av siktakser på tvers av elva er viktig for å begrense elverommet som visuell barriere i Sande sentrum. Det vil være naturlig å etablere åpnere soner og visuell kontakt mellom torget/sentrum/byboliger og de mest opparbeidete sonene langs elva, sone A – sentrumspark og sone B – bolig/sentrum/kultivert.

6.5 Forbindelser for økt tilgjengelighet

Adkomst og sammenhengende forbindelse

Gode gangforbindelser langs elva, og flere adkomstveier til elverommet vil gi gode turmuligheter langs elva i kombinasjon med gangveiene i sentrum. En vil også få nye snarveier mellom målpunkter i sentrum.

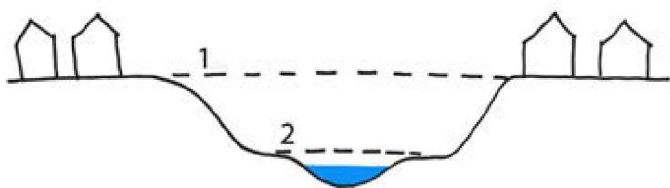
Adkomst til de viktigste aktivitetspunktene bør være universelt utformet.

Fra barriere til kontakt på tvers - nye krysningspunkter

For å bedre kommunikasjonen på tvers i sentrum, og tilgjengeligheten til elva vil det være naturlig å etablere flere krysningspunkter for gående og syklende.

Krysningspunktene kan deles inn i to typer:

- 1** Krysning i nivå med stedet – en snarvei på tvers av elva
- 2** Krysning i nivå med elvebreddene – bedre adkomst til aktivitetspunkter og gangsystem langs elva.

Sandeelva har stor variasjon i vannivå, og nye bruer må ta hensyn til flomnivåer ved 200-årsflom. Dette innebærer at krysningsprinsipp 2 ikke vil komme helt ned i vannflaten, men etableres på et mellomnivå mellom normalvannstand og tettstedets kotehøyde.

Nye, mulige krysningspunkter langs elva er vurdert under. Punktene er lagt i tilknytning til logiske ganglinjer og adkomstmuligheter til elva, samt nye aktivitetssoner.

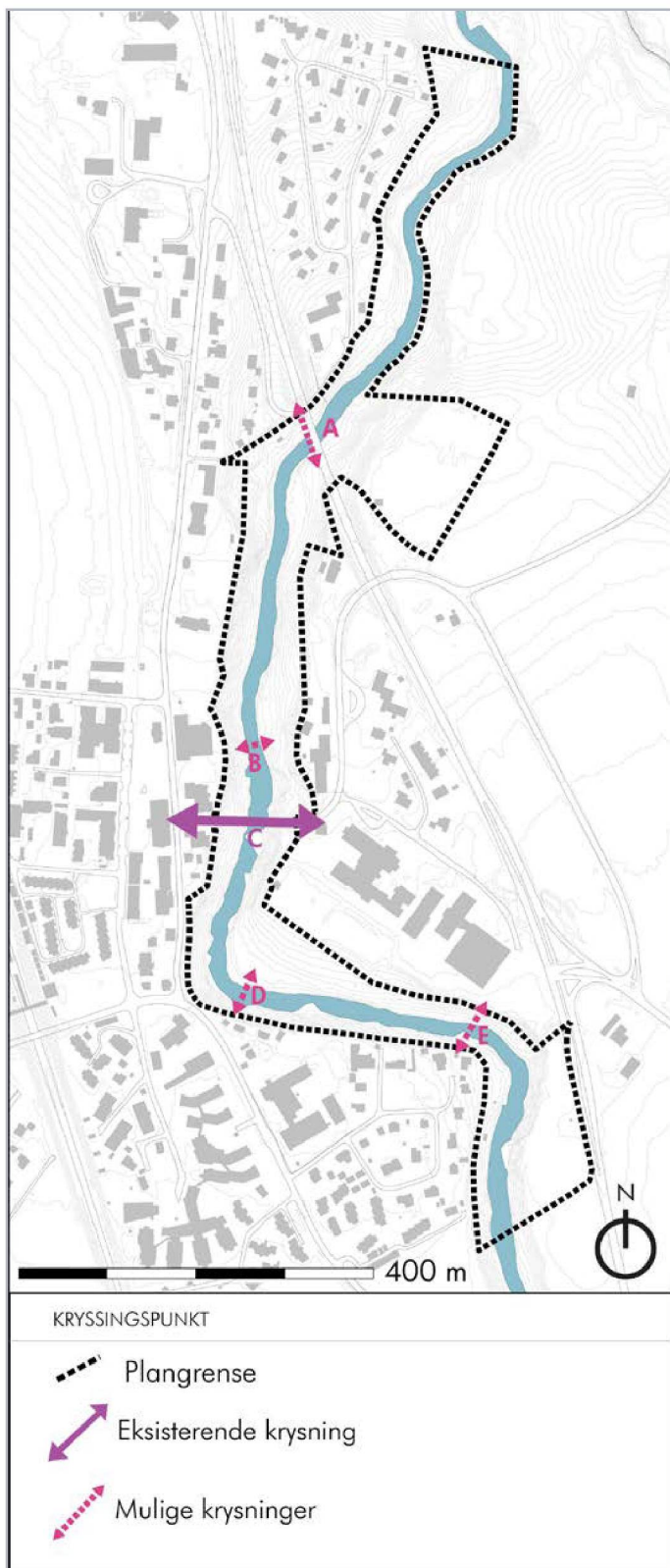
Alternativ A – En gangbru hektes på eksisterende brukonstruksjon. Bruløsning, type 2.

Alternativ B – En gangbru etableres på en eksisterende ledningstrasé som krysser elva. Bruløsning, type 2. Krysningspunktet ligger nær eksisterende bru, og gir sannsynligvis ikke nok gevinst i form av bedret adkomst og kontakt på tvers.

Alternativ C - Dette er dagens bru. Dagens bru er en løsning type 1, som gir rask transport mellom målpunkter på tvers av elva.

Alternativ D – En gangbru etableres i tilknytning til elveparken og et boligområde under utvikling. Bruløsning, type 2.

Alternativ E – Brua er regulert i områdeplanen for Sande sentrum. Dette er en kryssing type 1, som gir en ny snarvei for gående og syklende på tvers av elva mellom målpunkter i sentrum.

A photograph of a dense forest with a river in the foreground. A large tree with yellowing leaves leans over the water. The text "Veiledende plan" is overlaid on the image.

Veiledende plan

7 VEILEDENDE PLAN FOR SANDEELVA

7.1 Programmering

Programmeringen skal bidra til å aktivisere elva og tilby et mangfold av aktiviteter og opplevelser. Programmeringen konkretiserer strategien «delområder med identitet», og gir føringer i forhold til type aktiviteter og lokalisering av disse.

Tilretteleggingen vil bestå av to hovedtyper av aktiviteter; nye punkter eller steder for opplevelser og aktivitet, eller opplevelser langs en bevegelseslinje.

Elveparken - helse

Elveparken etableres som Sandes blågrønne hjerte og bypark. Parken skal supplere funksjonene på Sande torg og i den nye skolegården. Aktuelle elementer er:

- Lek i form av klatrepark og naturlek
- Lekeapparater
- Skateanlegg
- Trening/ street workout/ parkour
- Møteplass og opphold
- Grillplass og bål plass
- Strand og kontakt med elvebredden
- Nytt krysningspunkt på tvers av elva
- Universelt utformet parkområde.

Friluftsliv

Det legges til rette for:

- Turstier
- Ny bruforbindelse
- Båttutsetting
- Fiskeplass
- Oppholdsplasser
- Lysninger/solgløtt
- Universelt utformet forbindelse til det sentrale krysningspunktet/ny bru og tilgrensende aktivitetsområde
- Vinteraktivitet/skibakke

Ung

Aktiviteter tilpasset de unge og møteplasser forbeholdt denne gruppa er viktig for å gi de unge en naturlig del av Sandeelva. Gode muligheter for fysisk aktivitet på egne premisser. Barn og unge vil naturlig dele noen aktiviteter. Det legges til rette for:

- Oppholdsplass i sola
- Sykkelcross
- Zipline på tvers av elva
- Hengekøyer
- Sitteplasser
- Brygge og utsiktspunkt i tilknytning til den gamle ledningstraséen over elva
- Snarvei opp til ungdomshus
- Universelt utformet adkomst til møteplassen
- Skateanlegg
- Klatrepark

Kunst

Det legges til rette for:

- Kunstinntallasjoner langs elva og i elva
- Muligheter for utstillingspunkter hvor kunstinntallasjonen kan endres/byttes ut over tid.
- Kunst som lokker deg fra stien og ut i skogen eller ned til elva.

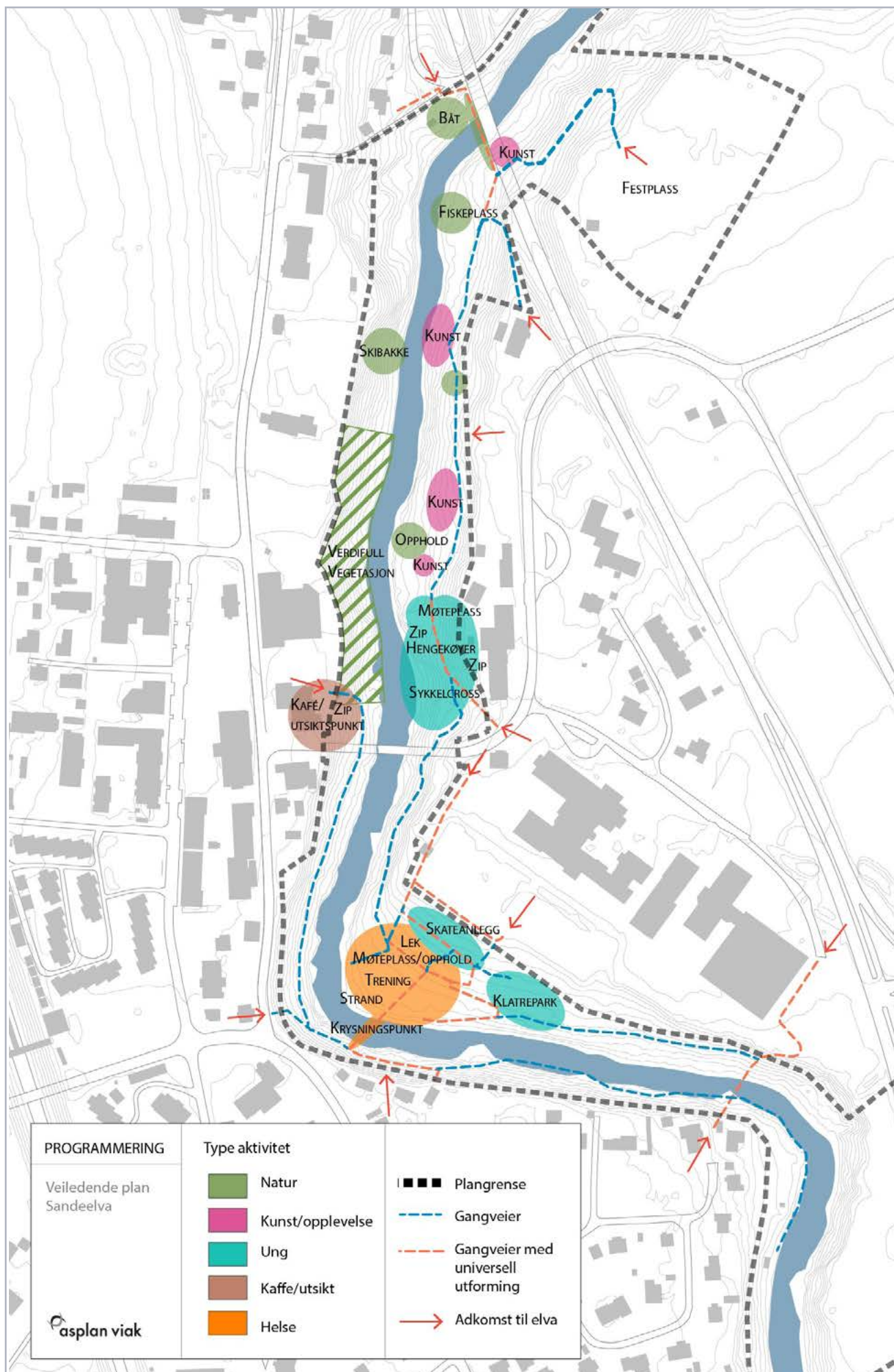
Utsikt og kaffe

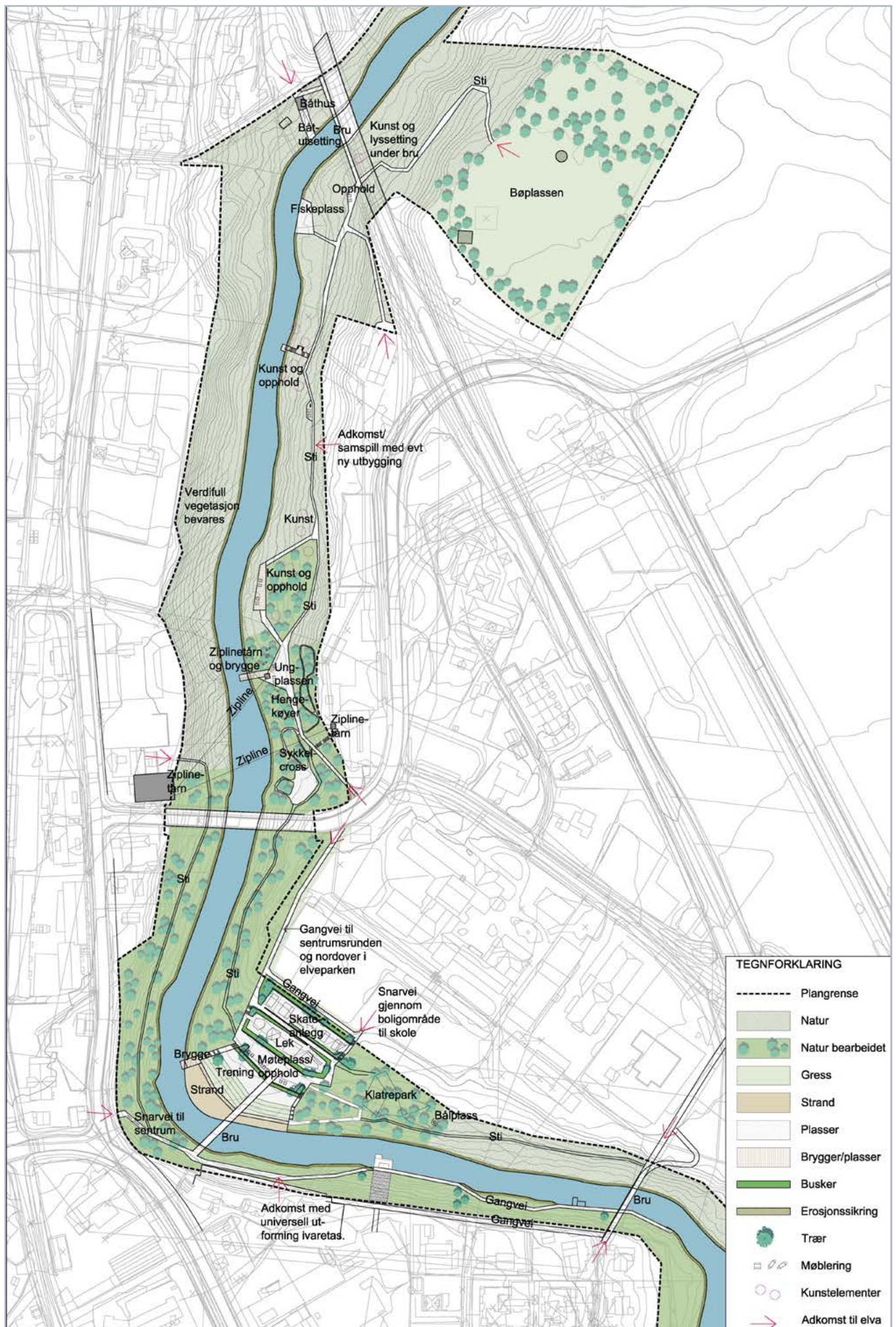
En kafé kan gi sentrum god utsikt til aktivitetene i sone ung og i elveparken. Her bør tilrettelegges for:

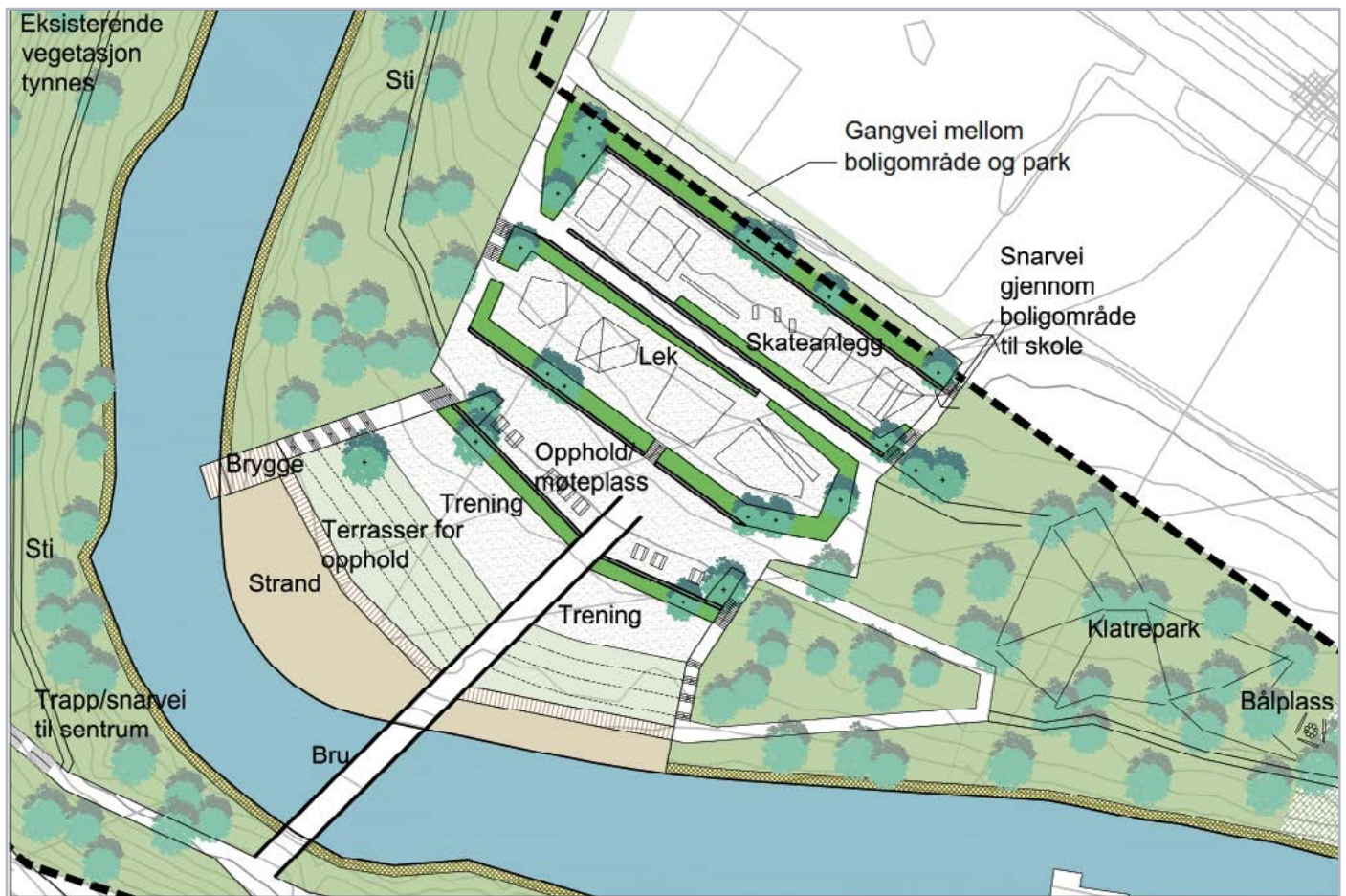
- Sitteplasser med utsikt, både ute og inne
- Ziplinestyring – gir nær kontakt med ungdommene
- Universelt utformet

Festplass

Bøplassen som festplass beholdes med det innhold og funksjoner som den har i dag.

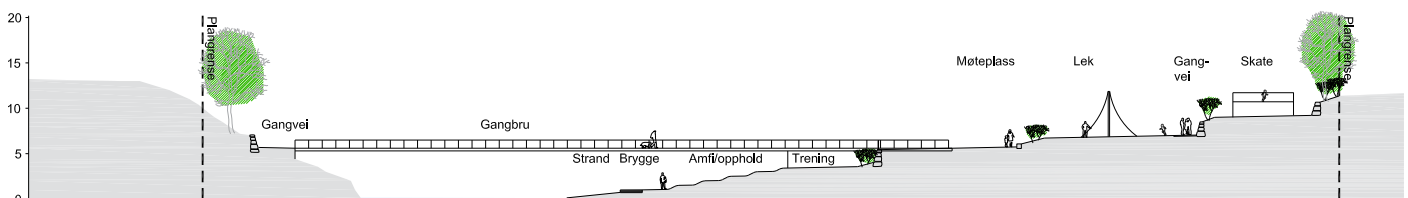
Areal	Angitt som elvepark i mulighetsstudie til områ- deplan for Sande
Status	Naturområde
Standard	Høy standard
Program	Bypark med tema folkehelse; opphold, bade- plass, lek, trening, grillplass/piknik, skateanlegg (ung) og klatrepark (ung)

Området på østsida av elva utvikles til en sentrumpark. Ny bru gjør begge elvebreddene tilgjengelig og gir adkomst til parken fra begge sider av elva. Terrenget terrasseres for å få gode områder til funksjoner som lek, trening og opphold. Parken skal ha god adkomst og være lett tilgjengelig, både fra østsida og vestsida av elva. Parken skal være universelt utformet.

TRENING OG SKATEANLEGG ER AKTUELLE AKTIVITETER I ELVEPARKEN

Etablering av skateanlegg må vurderes i forhold til utvikling av tilgrensende boligområde og eventuelle støyforhold.

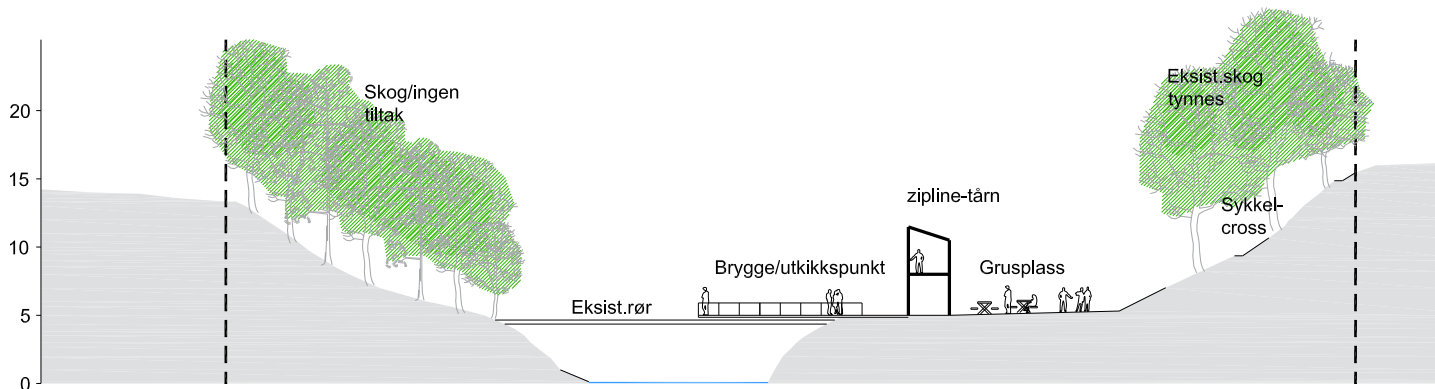

Areal	Område sørøst for brua, samt deler av elveparken
Status	Naturområde
Standard	Normal til høy standard
Program	Oppholdsplass/sitteplasser, zipline, sykkelcross (område nord). Skateanlegg og klatrepark (område sør)

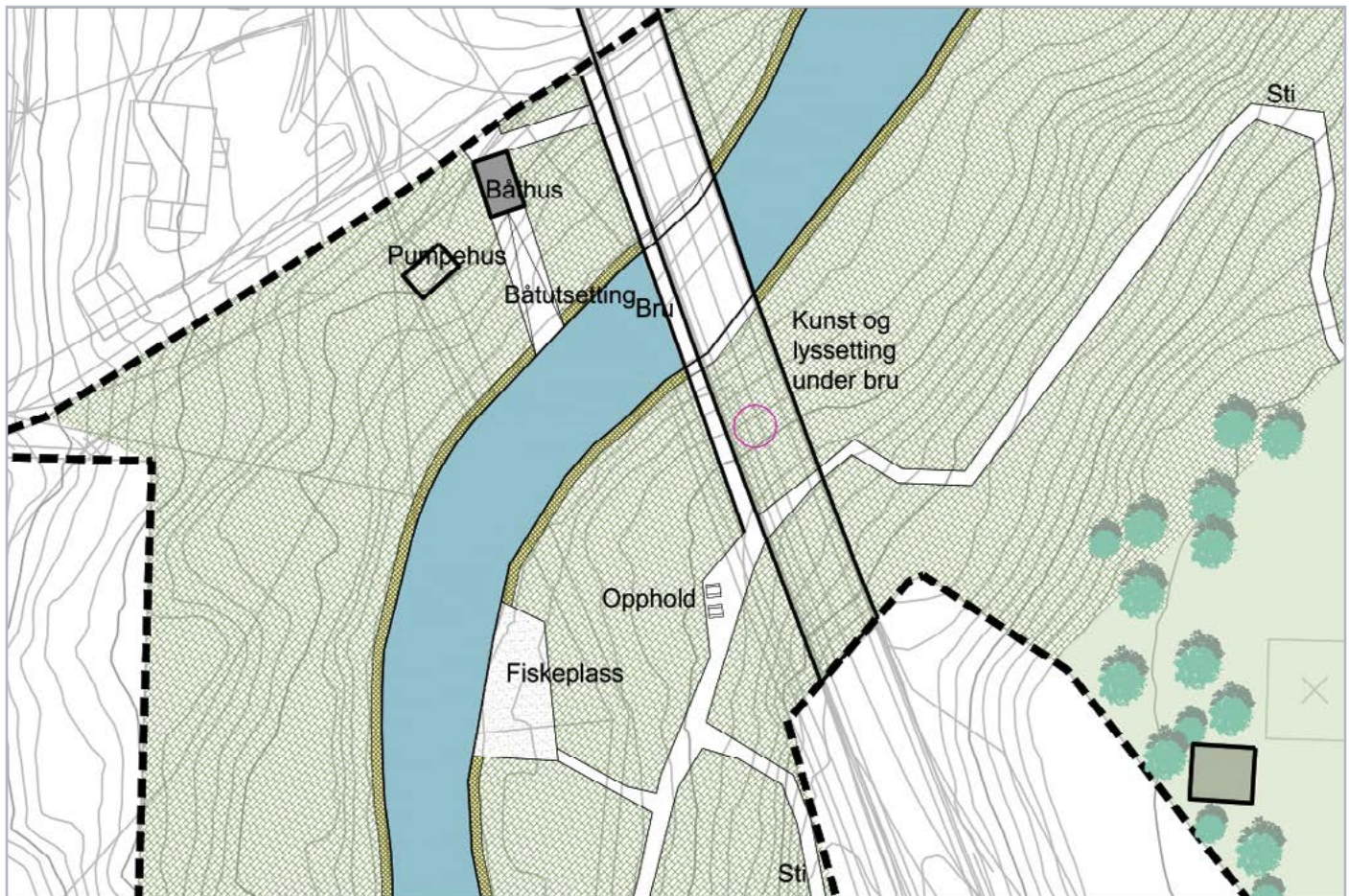
Nord for dagens bru blir det treffpunkt og oppholdsplass med sittemuligheter, zipline, letak i forbindelse med ziplinetårn og en sykkelcrossløype. Sør for dagens bru, sammen med andre aktiviteter for folkehelse, etableres skatepark og klatrepark. Ungplassen skal være universelt tilgjengelig.

SYKKELCROSSBANE

PRINSIPPSNITT - UNG

Areal	Punkter langs elva
Status	Naturområde
Standard	Enkel standard
Program	Fiskeplass, ny bru/krysningspunkt, opphold/ møblering, båtutsettingsplass, båthus, adkomst til elva, turstier langs elva

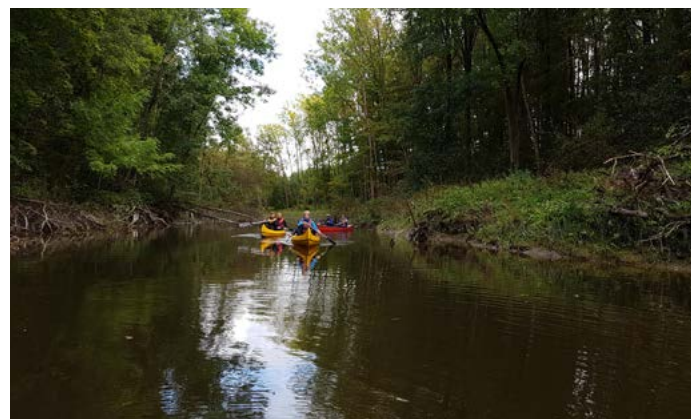
Store deler av strekningen i sone natur skal tilrettelegges for friluftsliv. Dette vil i all hovedsak bestå av opparbeidelse av en gjennomgående sti langs elva med avstikkere ned til elva på enkelte punkter, tynning av vegetasjon langs stien og opparbeidelse av grusplasser med møblering for opphold, bål plass, gapahuk og lignende. Vinteraktiviteter i form av en skibakke, samt skøytegang på elva ved gode vintre er også aktuelle friluftaktiviteter.

På Sandeelvas vestbredd har vegetasjonen høy verdi. Her bevares vegetasjonen i størst mulig grad, med unntak av noen «gløtt» ut mot elva. Universell utforming tilstrebes til ett, sentralt punkt på strekningen, for eksempel ved fiskeplass der Fv313 krysser Sandeelva.

Mange av tiltakene kan gjennomføres enkelt i form av dugnad eller lokalt initiativ. For å skape en egen identitet, kan lokale bedrifter eller institusjoner produsere møbler eller sitteelementer til området.

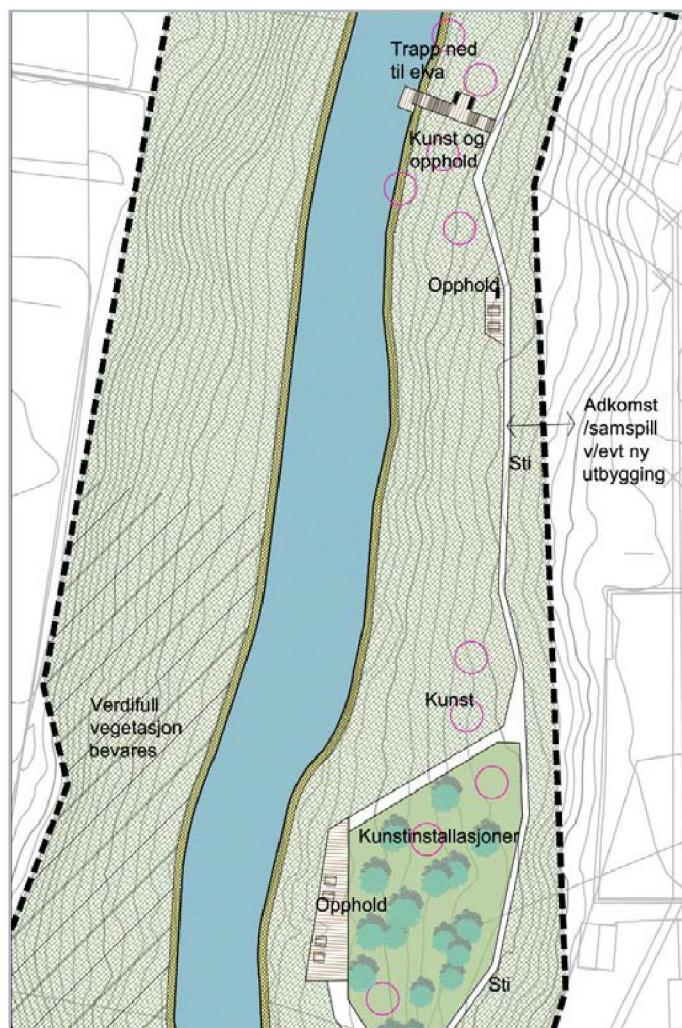
FISKE

PADLING

Areal	Punkter langs elva
Status	Naturområde
Standard	Høy standard (gjelder installasjonene), enkel standard på området
Program	Kunstinstallasjoner i skogen, i elva eller montert på eksisterende konstruksjoner. Permanente eller temporære installasjoner.

Langs stien etableres kunst som opplevelsespunkter. Noen kunstinstallasjoner bør være permanente, mens andre kan være temporære for å gi nye opplevelser over tid. Etablering av kunst langs elva utføres som et eget prosjekt i samarbeid med en eller flere kunstnere for å finne gode utstillingssteder og utvikle et konsept for kunstprosjektet. Kunstverkene skal være tilpasset stedet.

TEMPORÆR KUNST

STI FOR ØYE (FOTO: STI FOR ØYE)

UTSIKT OG KAFFE

Areal	Utviklingsområde i sentrum, vest for elva
Status	Sentrumsområde
Standard	Høy standard
Program	Veranda/utsiktspunkt mot elva og zipline

Et utsiktspunkt mot elva anlegges i tilknytning til en kafé eller lignende ved utvikling av sentrumsområdet langs elva. En veranda tilbyr opphold, og her kan man også starte zipline-løypa over elva. Området skal være universelt tilgjengelig.

ZIPLINE

BØPLASSEN

Areal	Område nordøst i Sande
Status	Eksisterende parkområde
Standard	Normal standard
Program	Festplass

Bøplassen er en eksisterende park som ligger i tilknytning til Sandeelva. Bøplassen benyttes ved arrangementer som skal samle større folkemengder. Plassen beholdes som i dag, men tilrettelegges med sti til Sandeelva og øvrig stisystem.

BØPLASSEN

A photograph of a river with dense green trees on the banks, reflected in the water. The text "Tiltak og gjennomføring" is overlaid on the image.

Tiltak og gjennomføring

8 KVALITET OG STANDARD

8.1 Standard og materialbruk

Områdene langs Sandeelva er inndelt i soner etter hvilken karakter og opparbeidelsesgrad som er ønskelig. Sandeelva som helhet skal fremdeles være et grønt område, i et spekter fra opparbeidet parkområde til naturområde med enkel tilrettelegging for bruk.

Materialbruk langs Sandeelva er delt i tre kategorier; enkel, normal og høy standard. Standardene forholder seg til soneinndelingen langs elva:

Sone A, sentrumspark: Høy standard

Sone B, bolig/sentrum: Normal standard

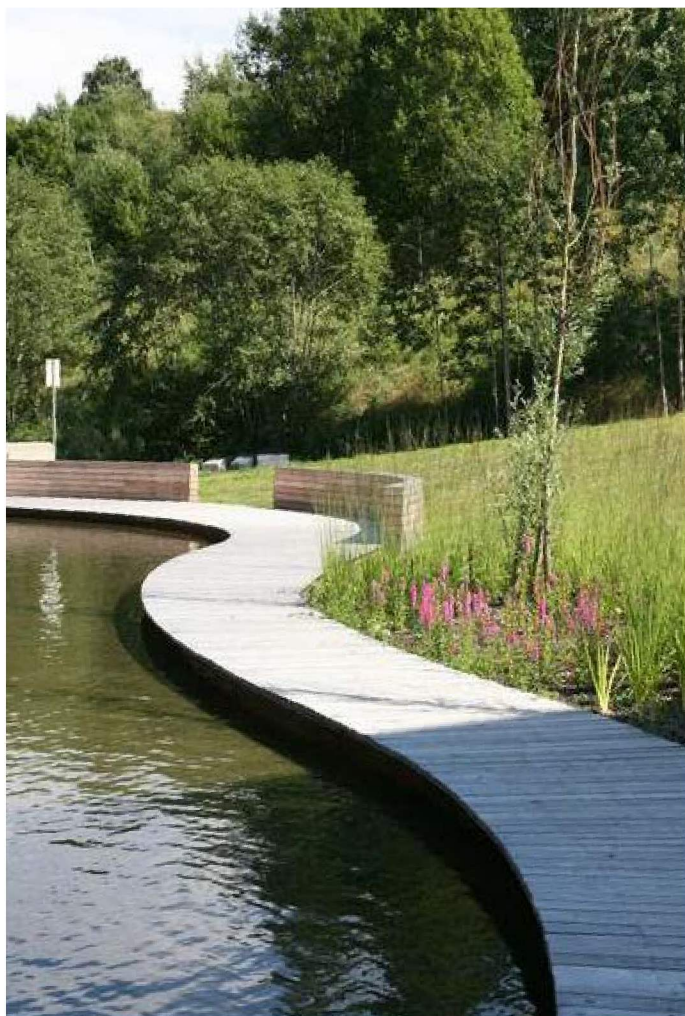
Sone C, natur: Enkel standard (normal standard på belysning og høy standard på bruer/ større konstruksjoner og kunstinstallasjoner)

8.2 Vegetasjon

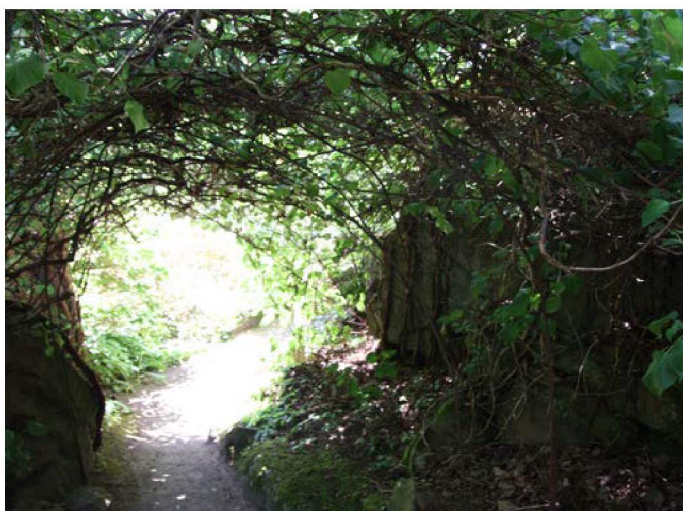
Vegetasjon langs elva skal i stor grad bevares. Det vil være nødvendig med noe tynning for å lage lysninger i skogen for opphold og for å etablere stier. Vegetasjon med høy verdi skal bevares. Der utbygging inn mot elva medfører at eksisterende vegetasjon fjernes (for eksempel på grunn av stabilisering av grunnforhold), skal ny vegetasjon etableres. I natursone benyttes kun stedegen vegetasjon og revegetering, mens det i bolig/sentrum (sone B) og bypark (sone A) tillates en mer parkmessig beplantning.

SKATE-/RULLEANLEGG MED HØY KVALITET

BRYGGE MED HØY KVALITET PÅ UTFØRELSE

VEGETASJONSBRUK SOM SKAPER EN SPENNENDE OPPLEVELSE

8.3 Belysning

Belysningen langs Sandeelva skal ha høy kvalitet og et enhetlig uttrykk. Det bør utvikles et eget belysningskonsept for Sandeelva. For hvert delprosjekt skal det utarbeides en belysningsplan som skal godkjennes av kommunen. Belysning av turveier og oppholdsplasser skal sikre helårs bruk og gi trygghet for ferdsel til alle døgnetstider.

Belysning etableres som et hierarki langs Sandeelva, som forholder seg til soneinndelingen.

I sone A, sentrumpark, vil det være naturlig med god belysning av oppholdsplasser, lek og gangsoner. Gangveier med krav til universell utforming må ha tilfredsstillende belysning.

I sone B, bolig/sentrum, vil belysning av viktige ganglinjer og oppholdsplasser være aktuelt, slik at områdene føles trygge å ferdes i når det er mørkt. Gangveier med krav til universell utforming må ha tilfredsstillende belysning.

I sone C, natur, vil belysning først og fremst være aktuelt som effektbelysning i forbindelse med kunstinstallasjoner og konstruksjoner, eller for å lyse opp områder som kan fungere som gjemmesteder, blant annet under bruer.

8.4 Materialbruk

Et helhetlig konsept for all møblering innenfor sone A og B bør utarbeides. Dette må også ses i sammenheng med møblering i Sande sentrum for øvrig. Det benyttes hovedsakelig standard parkmøblering ved normal standard, mens det ved høy standard kan velges egne designmøbler tilpasset det enkelte prosjekt.

Alle bruer må gis en enhetlig utforming og høy kvalitet uavhengig av hvilken sone de er plassert i.

Erosjonssikring er et nødvendig tiltak langs Sandeelva. En gjennomgående plastring langs elvebredden er ikke ønskelig, da dette vil medføre store inngrep langs elva og hindre adgang til elvebredden. En kombinasjon av løsninger bør vurderes for å skape variasjon langs elvebredden. Der plastring er et nødvendig tiltak, vil det være fornuftig å utforme denne slik at den også kan få en funksjon som gangsti/brygge langs vannet. Erosjonssikring ved bruk av beplantning (ingeniørbiologi) er et aktuelt virkemiddel. Tiltaket vil være skånsomt og bevare områdets landskapskarakter.

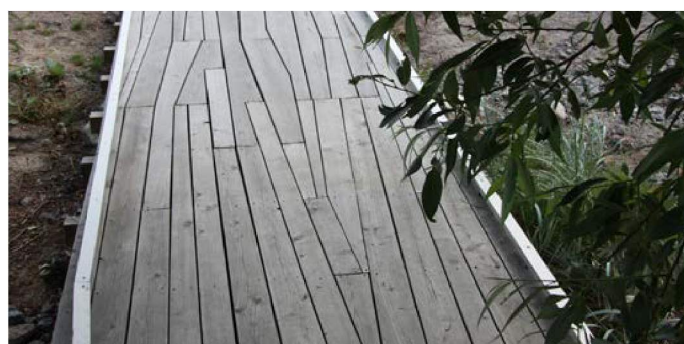
SOLIDE BENKER MED HØY KVALITET

LEKEUTSTYR I NATURMATERIALER

GANGSTIER I TRE (FOTO:TOPIA LANDSKAPSARK.)

GANGSTIER I TRE

8.5 Kvalitetstabell

	Enkel standard	Normal standard	Høy standard
Gangveier	Grusstier, evt enkle trekonstruksjoner	Grusstier, asfalterte gangveier. Evt trekonstruksjoner langs elva.	Grusstier. Barrikadebelegg, plasstøpt betong eller annet designmateriale på gangveier.
Plasser	Grus eller trebrygger	Grus, asfalt, trebrygger eller plasstøpt betong	Grus, barrikadebelegg, naturstein eller plasstøpt betong.
Kanter	Ingen	Kanter av stål eller naturstein.	Kanter av stål eller naturstein
Murer	Naturstein. Murer benyttes i begrenset utstrekning.	Naturstein bearbeidet, gabionmurer eller plasstøpt betong	Naturstein bearbeidet eller plasstøpt betong.
Enkle konstruksjoner og bygg	Enkle konstruksjoner i naturmaterialer	Konstruksjoner i naturmaterialer, stål og plasstøpt betong.	Konstruksjoner i naturmaterialer, stål og plasstøpt betong.
Større konstruksjoner og bygg	Høy kvalitet /designelementer. Gjennomgående materialbruk og utforming for hele strekningen.	Høy kvalitet/designelementer. Gjennomgående materialbruk og utforming for hele strekningen.	Høy kvalitet/designelementer. Gjennomgående materialbruk og utforming for hele strekningen.
Bruer	Ensartet utforming av alle bruer. Høy kvalitet/design	Ensartet utforming for alle standarder	Ensartet utforming for alle standarder
Møblering	Enkel møblering, gjerne produsert lokalt. Møbler av naturelementer fra stedet.	Standard parkmøblering for Sande sentrum	Designmøblering tilpasset det enkelte prosjekt.
Belysning	Samme kvalitet for alle soner ihht eget belysningskonsept. Mindre omfang av belysning	Samme kvalitet for alle soner ihht eget belysningskonsept.	Samme kvalitet for alle soner ihht eget belysningskonsept.
Vegetasjonsbruk	Eksisterende vegetasjon, evt tynning eller revegetering	Eksisterende vegetasjon, tynnes og ryddes ved behov. Supplering med parkmessig vegetasjon.	Opparbeidelse av parkmessig vegetasjon, større omfang av ly treplanting, staude- og buskplanting.
Kunst/utsmykning	Eget prosjekt/konsept for hele strekningen. Høy kvalitet/design.	Eget prosjekt/konsept for hele strekningen. Høy kvalitet/design.	Eget prosjekt/konsept for hele strekningen. Høy kvalitet/design.

GANGVEI I PLASSTØPT BETONG, HØY KVALITET I FRIOMRÅDE

EKSEMPEL PÅ MØBLERING, ENKEL STANDARD

EKSEMPEL PÅ SPESIALMØBLERING

ENKLE KONSTRUKSJONER I NATURMATERIALER

TRENINGSAPPARATER/STREET WORKOUT

EKSEMPEL PÅ EFFIKTBELYSNING AV BRUER

PARKMESSIG BEPLANTNING MED BRUK AV STAUDER

GANGBRU, HØY KVALITET I NATUROMRÅDE

9 TILTAKSLISTE OG REKKEFØLGE

De aktuelle tiltakene innenfor hvert delområde er vurdert i forhold til rekkefølge (fase) og avhengigheter til andre prosjekter eller beslutninger. Strakstiltak er enkle tiltak som kan gjennomføres uten behov for detaljprosjektering, slik at områdene kan tas i bruk så snart som mulig. Større tiltak vil kreve prosjektering og helhetlige planer før bygging igangsettes. Tiltakene er presentert i tabellene under for hvert delområde.

KLATREPARK I TREKRONENE

9.1 Elveparken

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Strakstiltak	0	Ingen	Tynning av vegetasjon. Adkomst til elva. Arrangement for bevisstgjøring
Terrassering og gangveier	1	Utvikling av tomt øst for elva. Vurdering av grunnforhold.	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.
Strand	1	Utvikling av tomt øst for elva. Terrassering av terreng. Vurdering av løsning for erosjonssikring langs elva.	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.
Lek	3	Utvikling av tomt øst for elva. Terrassering av terreng.	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.
Trening	3	Utvikling av tomt øst for elva. Terrassering av terreng.	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.
Skateanlegg	2	Utvikling av tomt øst for elva. Terrassering av terreng.	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag. Ønskes etablert tidlig.
Klatrepark	1	Ingen	Kan etableres i eksisterende skog. Må evt flyttes når plan for elveparken foreligger. Kan evt. utføres som strakstiltak.
Møteplass/opphold	2	Utvikling av tomt øst for elva	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.
Bru over elva	3	Utvikling av tomt øst og vest for elva	Prosjektering av helhetlig plan for elveparken som grunnlag.

9.2 Ung

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Strakstiltak	0		Møblering av Ung-plassen
Hengekøyer	1		Tynning av skog
Skateanlegg	2		Se Elveparken over
Klatrepark	1		Se Elveparken over
Gangveier og oppholdsplass	1		Helhetlig plan for ung-plassen
Zip-line	3	Utvikling av tomt med kafé vest for Sandeelva	Prosjektering av zipline-tårn og brygge øst for elva. Helhetlig plan for ung-plassen.
Sykkelcross	1		Planlegging av sykkelcross-løype kan utføres av lokal sykkelklubb
Andre tiltak	2		Nye idéer og bidrag fra ungdommen bør imøtekommes og kan innarbeides i helhetlig plan for ung-plassen.

HENGKØYER SOM UFORMELLE SITTEPLASSER VED UNG-PLASSEN

SYKKELCROSS-LØYPE KAN OPPARBEIDES I SAMARBEID MED RUKERNE

9.3 Friluftsliv

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Strakstiltak	0		Enkle grusstier der terrenget ligger til rette for det. Sittmuligheter. Bålplass. Lysninger i skogen/ryddig av vegetasjon.
Turstier/ trekonstruksjoner	2	Skråningens stabilitet må vurderes.	Prosjektering av løsning
Bru	3	Avklaring med Statens vegvesen.	Prosjektering av løsning
Båtutsettingsplass	2	Løsning for erosjonssikring langs elva	Prosjektering av løsning
Båthus	3	Krever brukergruppe som vil ta ansvar for anlegget.	Prosjektering av løsning
Fiskeplass	1	Løsning for erosjonssikring langs elva	Prosjektering av løsning
Universelt utformet adgangst og oppholdssone	3	Etablering av bruforbindelse	Prosjektering av løsning
Oppholdsplasser	2	Skråningens stabilitet må vurderes. Oppholdsplasser nede ved elva er avhengig av avklart løsning for erosjonssikring.	Trebrygger eller plattinger for opphold. Prosjektering av løsning.
Andre tiltak	2		Nye idéer og bidrag fra brukerne imøtekommes og kan innarbeides i området

EN BÅLPASS ER ET STRAKSTILTAK SOM VIL KUNNE BIDRA TIL ØKT BRUK AV OMRÅDET LANGS ELVA

BARNEHAGER OG SKOLER I PROSJEKTER MED MIDLERTIDIG KUNST

9.4 Kunst

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Strakstiltak	0	Etablering av grusstier/adkomst til områder langs elva.	Landart eller temporær utstilling
Permanente installasjoner	2-3	Etablering av grusstier/adkomst til områder langs elva. Belysning	Kunstkonsept og utførende kunstnere må være på plass Kan utføres i flere trinn
Temporære installasjoner	1-2	Etablering av grusstier/adkomst til områder langs elva.	Kunstkonsept og utførende kunstnere må være på plass Kan utføres i flere trinn

9.5 Utsikt og kaffe

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Strakstiltak	0		Tynne skog for siktakse fra sentrum til Elveparken eller Ung-plassen.
Veranda og oppholdsplass med utsikt til elva og elveparken	3	Utviklingsprosjekt i sentrum vest for elva.	Prosjektering av løsning
Zipline-tårn	3	Utviklingsprosjekt i sentrum vest for elva.	Prosjektering av løsning

9.6 Bøplassen

TILTAK	FASER	AVHENGIGHETER	KOMMENTARER
Ingen nye tiltak	0		Godt tilrettelagt for dagens bruk.

10 GJENNOMFØRING

10.1 Finansiering og gjennomføring

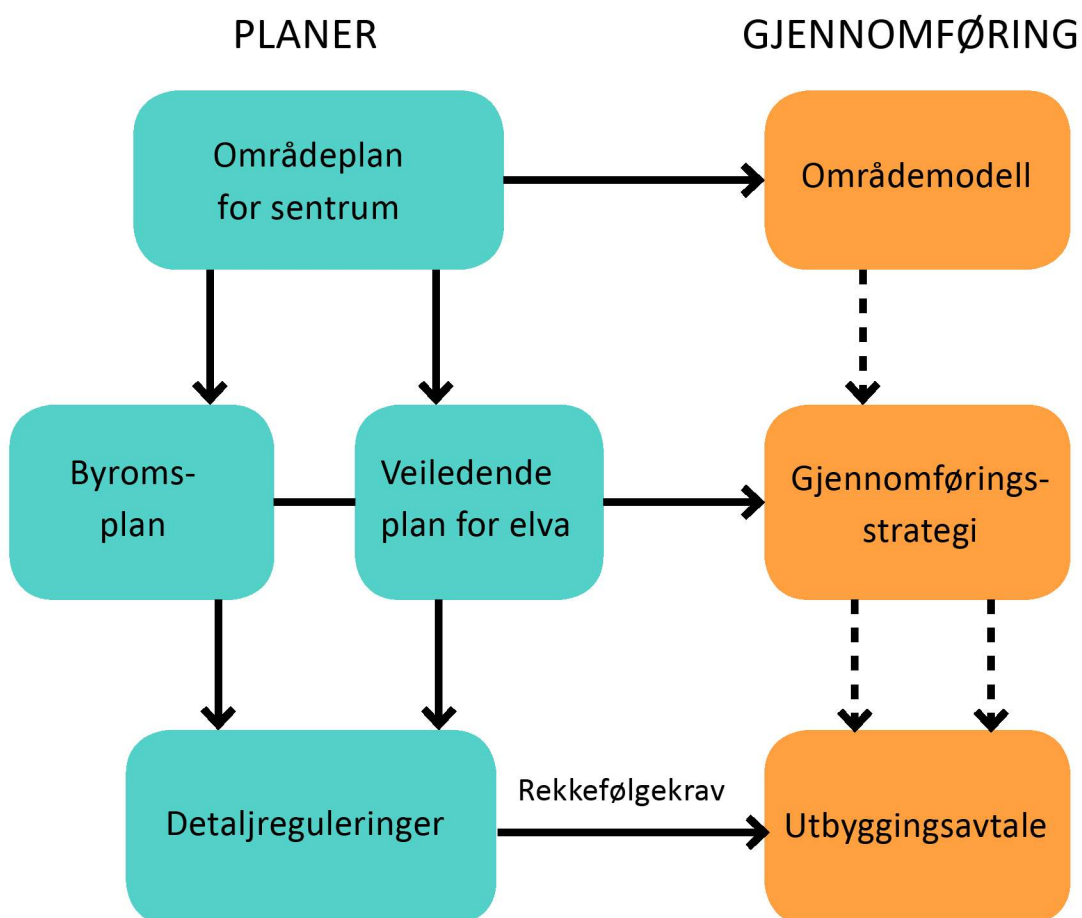
Veiledende plan for Sandeelva viser flere tiltak som sammen skal være med å følge opp mål om å utvikle elveområdet til et aktivt, og tilgjengelig møtested i Sande sentrum. For å sikre gjennomføring av tiltakene er det nødvendig med bidrag fra grunneiere og utbyggere i forbindelse med utvikling av egne prosjekter. Styring av tiltak i området skjer ved å knytte rekkefølgebestemmelser til reguleringsplanene som følges opp med utbyggingsavtaler med grunneiere/utbyggere.

I forbindelse med områderegulering av Sande sentrum er det utarbeidet en finansieringsmodell for gjennomføring av offentlige tiltak (områdemodellen). Tiltakene som er inkludert i områdemodellen omfatter både finansiering til skredsikringstiltak, opparbeidelse av grønnstruktur langs elva og gangbruer koblet til sentrumsrunden. Dette betyr at det

ved nye, større utviklingsprosjekt vil avsettes midler som kan realisere tiltakene i veiledende plan.

Elveparken inngår som et prioritert byrom i byromsplanen for Sande sentrum. Byromsplanen med tilhørende gjennomføringsstrategi gir grunnlag for finansiering av tiltak i de tre prioriterte byrommene: Torget, Kirsebærhagen og Elveparken. Finansieringsbidraget kobles her til rekkefølgekrav knyttet til lek. Finansiering av de prioriterte byrommene er koblet til at lek etableres helt, eller delvis, i det offentlige rom i stedet for innenfor det enkelte prosjekt.

Kommunen har i utgangspunktet ansvar for praktisk gjennomføring av tiltakene. Flere av tiltakene trenger nærmere prosjektering før byggestart og kommunen må sikre at avsettes tid og midler til dette, alternativt at det kobles til utviklingsprosjekter i tilknytning til elveområdet.

10.2 Forhold til etterfølgende reguleringsplaner

Flere utviklingsområder grenser til elven. Elvebredden har reguleringsstatus grønnstruktur og trenger derfor ikke videre regulering. Det kan imidlertid være viktig å sikre en god overgang mellom grønnstruktur og utviklingsområde, samt at det i noen tilfeller kan være gunstig å detaljregulere noen av de foreslåtte tiltakene i den veiledende planen, og knytte gjennomføring direkte til det aktuelle utbyggingstiltak. Derfor anbefales at tilgrensende utviklingsområder tar med elvebredden og setter planavgrensning i midten av elva.

Det må stilles følgende krav til reguleringsarbeidet:

- Det skal sikres offentlig tilgjengelighet til elvebredden, gjennom gode forbindelser over det aktuelle utviklingsprosjektet, se veiledende plan. I planarbeidet må også nye forbindelser som styrker kontakt med elva vurderes. I forbindelse med boligutvikling på dagens skoletomt er det meget viktig å sikre en bred nok kommunikasjonsakse fra bruen i Hagaveien til elveparken.
- Det må sikres tydelig skille på privat og offentlig når boligarealer grenser direkte til elvebredden.
- Ved større skredsikringstiltak av elvebredden i forbindelse med utbygging, skal det lages en plan for ivaretagelse av vegetasjon, alternativt revegetering.

Forslag til bestemmelser:

Formål grønnstruktur – opparbeidelse skal følge program/prinsipper vist i veiledende plan for Sandeelva.

Utomhusplanplan – utforming av stier og aktivitetsområder inkl bruer og andre konstruksjoner i tråd med veiledende plan for sandeelva skal innarbeides i utomhusplan.

